

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 19.9.2007
COM(2007) 528 τελικό

2007/0195 (COD)

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/54/ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την
εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας**

(υποβληθείσα από την Επιτροπή)

{SEC(2007) 1179}
{SEC(2007) 1180}

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Η ηλεκτρική ενέργεια και το αέριο αποτελούν το οξυγόνο της ευημερίας της Ευρώπης. Χωρίς ανταγωνιστική και αποδοτική ευρωπαϊκή αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου, οι ευρωπαίοι πολίτες θα καταβάλλουν υπερβολικά υψηλές τιμές για να καλύψουν μία από τις πλέον θεμελιώδεις καθημερινές τους ανάγκες. Η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου είναι επίσης ουσιαστικής σημασίας για την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης, επειδή η ενέργεια αποτελεί σημαντικό συντελεστή που επιβαρύνει την ευρωπαϊκή βιομηχανία.

Επιπλέον, μια ανταγωνιστική και αποδοτική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου αποτελεί προϋπόθεση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Μόνο με μια λειτουργική αγορά καθίσταται δυνατή η ανάπτυξη ενός μηχανισμού εμπορίας εκπομπών που λειτουργεί αποτελεσματικά και ενός κλάδου ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που θα επιτύχει το φιλόδοξο στόχο, ο οποίος συμφωνήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, της κάλυψης ποσοστού 20% του ενεργειακού μείγματος της ΕΕ από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έως το έτος 2020.

Τέλος, μια ανταγωνιστική, ευρωπαϊκών διαστάσεων αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου είναι ζωτικής σημασίας για να κατοχυρωθεί η ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της Ευρώπης, επειδή μόνο μία ευρωπαϊκών διαστάσεων και ανταγωνιστική αγορά στέλνει τα ορθά μηνύματα για επενδύσεις και προσφέρει δίκαιη πρόσβαση στα δίκτυα σε όλους τους δυνητικούς επενδυτές, παρέχει πραγματικά και αποτελεσματικά κίνητρα και στους διαχειριστές δικτύων και στους φορείς ηλεκτροπαραγωγής για να επενδύσουν τα δισεκατομμύρια ευρώ που χρειάζονται στην ΕΕ στο διάστημα της επόμενης εικοσαετίας.

Η διαδικασία απελευθέρωσης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου άρχισε πριν από δέκα περίπου χρόνια. Στη διάρκεια των δέκα αυτών ετών, πολλοί ευρωπαίοι πολίτες επωφελήθηκαν από ευρύτερη επιλογή και περισσότερο ανταγωνισμό, με βελτιωμένη εξυπηρέτηση και ασφάλεια εφοδιασμού. Η αξιολόγηση την οποία εκπόνησαν η Επιτροπή και οι ρυθμιστικές αρχές ενέργειας στην Ευρώπη έδειξε όμως ότι η διαδικασία της ανάπτυξης πραγματικά ανταγωνιστικών αγορών δεν έχει καθόλου ολοκληρωθεί. Στην πράξη, ο αριθμός των πολιτών και των επιχειρήσεων της ΕΕ που στερούνται πραγματικής επιλογής προμηθευτή θεωρείται υπέρμετρα μεγάλος. Ο κατακερματισμός των αγορών σε εθνικά σύνορα, ο υψηλός βαθμός καθετοποίησης και η υψηλή συγκέντρωση αγοράς αποτελούν τα αίτια της απουσίας μιας πραγματικής εσωτερικής αγοράς.

Από τότε που τέθηκαν σε ισχύ οι παρούσες οδηγίες για την ηλεκτρική ενέργεια και το αέριο τον Ιούλιο 2003, η Επιτροπή παρακολουθεί μόνιμα την υλοποίησή τους και τις επιδράσεις τους στην αγορά, ευρίσκεται δε σε τακτική επαφή με όλους τους οικείους εμπλεκόμενους παράγοντες. Ιδιαίτερα, η Επιτροπή δημοσιεύει, κάθε χρόνο, συγκριτική έκθεση για την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου. Διοργάνωσε το κανονιστικό φόρουμ ηλεκτρικής ενέργειας της Φλωρεντίας και το κανονιστικό φόρουμ αερίου της Μαδρίτης, στα οποία συγκεντρώνονται τακτικά εκπρόσωποι υπουργείων, εθνικών ρυθμιστικών αρχών, της Επιτροπής, των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς, των προμηθευτών, των εμπόρων, των καταναλωτών, των συνδικαλιστικών οργανώσεων, των χρηστών του δικτύου και των χρηματιστηρίων ηλεκτρισμού.

Στα τέλη 2005, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Hampton Court εξήγγειλε μια αληθή ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική. Ανταποκρινόμενη στην εξαγγελία αυτή, η Επιτροπή δημοσίευσε, στις 8 Μαρτίου 2006, Πράσινη Βίβλο σχετικά με τη χάραξη μιας κοινής, συνεπούς ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής. Η δημόσια διαβούλευση απέδωσε 1 680 απαντήσεις. Ήδη το 2005 η Επιτροπή ξεκίνησε έρευνα με αντικείμενο τον ανταγωνισμό στις αγορές αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας. Η έρευνα στον τομέα της ενέργειας διενεργήθηκε ως ανταπόκριση στις ανησυχίες που εξέφρασαν οι καταναλωτές και οι νεοεισερχόμενοι του κλάδου σχετικά με την ανάπτυξη των αγορών χονδρικής στους τομείς του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας και την περιορισμένη δυνατότητα επιλογής για τους καταναλωτές. Η τελική έκθεση της έρευνας εγκρίθηκε από την Επιτροπή, μαζί με περιεκτική δέσμη μέτρων, ώστε να προταθεί μια νέα ενεργειακή πολιτική για την Ευρώπη στις 10 Ιανουαρίου 2007.

Στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 10ης Ιανουαρίου 2007 με τίτλο «Ενεργειακή πολιτική για την Ευρώπη»¹ υπογραμμίστηκε η σημασία της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Η ανακοίνωση βασίστηκε σε περιεκτική έκθεση για την εσωτερική αγορά, τα τελικά αποτελέσματα της έρευνας του τομέα του ανταγωνισμού και σε εμπειριστατωμένες αναλύσεις της επικρατούσας κατάστασης στις εθνικές αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Παράλληλα, η Επιτροπή εκπόνησε ανάλυση επιπτώσεων για να εκτιμήσει τις πολιτικές επιλογές σχετικά με την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας. Η ανάλυση επιπτώσεων περιέλαβε διαβούλευση των εμπλεκόμενων παραγόντων. Συμπληρώθηκαν συνολικά 339 ερωτηματολόγια από οργανισμούς με έδρα σε 19 χώρες. Επιπλέον ελήφθησαν 73 ερωτηματολόγια από οργανισμούς μη συνδεδεμένους με συγκεκριμένη χώρα. Πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με 56 πρόσθετους εμπλεκόμενους παράγοντες, κυρίως εταιρείες που μπορεί να επηρεασθούν από το διαχωρισμό των πάγιων στοιχείων τους ή απαιτήσεις αυξημένης διαφάνειας.

Το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2007 κάλεσε την Επιτροπή να προτείνει περαιτέρω μέτρα, όπως:

- ο ενεργός διαχωρισμός των δραστηριοτήτων προμήθειας και παραγωγής από την εκμετάλλευση του δικτύου
- η περαιτέρω εναρμόνιση των εξουσιών και η ενίσχυση της ανεξαρτησίας των εθνικών ρυθμιστικών αρχών ενέργειας
- η συγκρότηση ανεξάρτητου μηχανισμού συνεργασίας των εθνικών ρυθμιστικών αρχών
- η δημιουργία μηχανισμού για τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς, ώστε να βελτιωθεί ο συντονισμός της εκμετάλλευσης των δικτύων και της ασφάλειας του διασυνδεδεμένου δικτύου, το διασυνοριακό εμπόριο και η εκμετάλλευση του διασυνδεδεμένου δικτύου· και
- η περισσότερη διαφάνεια των εργασιών εκμετάλλευσης στην ενεργειακή αγορά.

¹ COM(2007) 1.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τόνισε επίσης την ανάγκη ενίσχυσης της ασφάλειας του εφοδιασμού σε πνεύμα αλληλεγγύης μεταξύ κρατών μελών.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμά του σχετικά με τις προοπτικές για την εσωτερική αγορά αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας που εξέδωσε στις 10 Ιουλίου 2007, εξέφρασε ισχυρή πολιτική στήριξη υπέρ μιας κοινής ενεργειακής πολιτικής, θεωρώντας ότι "ο ιδιοκτησιακός διαχωρισμός του συστήματος μεταφοράς αποτελεί το πιο αποτελεσματικό μέσο για την προώθηση των επενδύσεων σε υποδομή χωρίς διακρίσεις, τη δίκαιη πρόσβαση των νεοεισερχομένων στο δίκτυο και τη διαφάνεια της αγοράς". Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τόνισε όμως ότι χρειάζονται επίσης και άλλα μέτρα και ότι οι υφιστάμενες διαφορές μεταξύ των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου πιθανώς να απαιτήσουν εν μέρει διαφορετική υλοποίηση. Το Κοινοβούλιο ζήτησε επίσης να ενισχυθεί "η συνεργασία μεταξύ των εθνικών κανονιστικών φορέων σε επίπεδο ΕΕ, μέσω οργανισμού της ΕΕ, ως μέσο για την προώθηση ευρωπαϊκότερης προσέγγισης στην κανονιστική ρύθμιση διασυνοριακών προβλημάτων".

Το Συμβούλιο των ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών ενέργειας (CEER) επιδοκίμασε την ανακοίνωση της Επιτροπής της 10ης Ιανουαρίου, συντάχθηκε δε ένθερμα με το αίτημα για νέα κοινοτική νομοθεσία με την οποία θα επανέλθει στο προσκήνιο το όραμα της ενιαίας ενεργειακής αγοράς. Στις 6 Ιουνίου 2007, οι ευρωπαϊκές ρυθμιστικές αρχές ενέργειας δημοσίευσαν μια σειρά έξι εγγράφων με τα οποία διατυπώνουν τις απόψεις τους σχετικά με τα κυριότερα ζητήματα στη νέα ενεργειακή νομοθεσία. Οι ρυθμιστικές αρχές στήριξαν ειδικότερα τις προτάσεις της Επιτροπής για ενισχυμένη ανεξάρτητη κανονιστική εποπτεία σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο, και για ενεργό διαχωρισμό των δικτύων μεταφοράς. Οι ρυθμιστικές αρχές υπέδειξαν σαφώς τον ιδιοκτησιακό διαχωρισμό του συστήματος μεταφοράς ως το απαιτούμενο καταρχήν μοντέλο στη νέα κοινοτική νομοθεσία, το οποίο θα πρέπει να εφαρμοστεί σε αμφοτέρους τους τομείς, ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου.

Τα ανωτέρω στοιχεία συνεκτιμήθηκαν πλήρως κατά τη σύνταξη των προτάσεων, των οποίων περίληψη παρατίθεται κατωτέρω.

1. ΕΝΕΡΓΟΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΔΙΚΤΥΟΥ

1.1. Οι υφιστάμενες διατάξεις για το διαχωρισμό δραστηριοτήτων δεν επαρκούν για τη διασφάλιση εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς

Η κείμενη νομοθεσία απαιτεί για τις εργασίες εκμετάλλευσης δικτύου να είναι νομικώς και λειτουργικώς διαχωρισμένες από τις δραστηριότητες προμήθειας και παραγωγής. Τα κράτη μέλη έχουν συμμορφωθεί προς την απαίτηση αυτή εφαρμόζοντας διαφορετικές οργανωτικές δομές. Αρκετά κράτη μέλη έχουν δημιουργήσει μια εντελώς χωριστή εταιρεία για την εκμετάλλευση του δικτύου, ενώ άλλα έχουν δημιουργήσει μια νομική οντότητα εντός καθετοποιημένης εταιρείας. Οι απαιτήσεις νομικού και λειτουργικού διαχωρισμού δραστηριοτήτων έχουν όντως συμβάλει θετικά στην εμφάνιση ανταγωνισμού των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου σε αρκετά κράτη μέλη.

Ωστόσο, η εμπειρία έχει δείξει ότι όπου ο διαχειριστής του συστήματος μεταφοράς είναι μια νομική οντότητα εντός καθετοποιημένης εταιρείας αναφέρονται τρία είδη προβλημάτων.

Κατά πρώτον, ο διαχειριστής συστήματος μεταφοράς πιθανώς να μεταχειρίζεται τις συγγενικές του εταιρείες ευνοϊκότερα από τα ανταγωνιζόμενα τρίτα μέρη. Όντως, οι καθετοποιημένες εταιρείες μπορεί να χρησιμοποιούν τα πάγια στοιχεία του δικτύου για να καθιστούν δυσχερέστερη την είσοδο ανταγωνιστών. Ο υποκρυπτόμενος λόγος είναι ότι ο νομικός και λειτουργικός διαχωρισμός δραστηριοτήτων δεν επιλύει τη θεμελιώδη σύγκρουση συμφερόντων εντός καθετοποιημένων εταιρειών, όπου τα συμφέροντα προμήθειας και παραγωγής στοχεύουν στη μεγιστοποίηση των πωλήσεών τους και του μεριδίου τους στην αγορά, ενώ ο φορέας εκμετάλλευσης δικτύου υποχρεούται να προσφέρει αμερόληπτη πρόσβαση στους ανταγωνιστές. Η εγγενής αυτή σύγκρουση συμφερόντων είναι σχεδόν αδύνατο να τεθεί υπό έλεγχο με κανονιστικά μέσα, επειδή είναι αδύνατη η παρακολούθηση της ανεξαρτησίας του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς εντός μιας καθετοποιημένης εταιρείας χωρίς υπέρμετρα φορτική και διεισδυτική κανονιστική ρύθμιση.

Κατά δεύτερο, υπό τους τρέχοντες κανόνες για το διαχωρισμό δραστηριοτήτων, δεν μπορεί να υπάρχει εγγύηση για αμερόληπτη πρόσβαση σε πληροφορίες, επειδή δεν μπορούν στην πράξη να εμποδιστούν οι διαχειριστές συστήματος μεταφοράς να μη γνωστοποιήσουν επηρεάζουσες την αγορά πληροφορίες στο κλιμάκιο παραγωγής ή προμήθειας ενέργειας της καθετοποιημένης εταιρείας.

Τρίτον, εντός μιας καθετοποιημένης εταιρείας τα επενδυτικά κίνητρα υφίστανται αλλοίωση. Οι καθετοποιημένοι φορείς εκμετάλλευσης δικτύου δεν έχουν κανένα κίνητρο να αναπτύξουν το δίκτυο προς το γενικό συμφέρον της αγοράς και τοιουτοτρόπως να διευκολύνουν νεοεισερχόμενους στα επίπεδα παραγωγής ή προμήθειας, αλλά αντιθέτως έχουν εγγενές συμφέρον να περιορίζουν νέες επενδύσεις όταν αυτές θα ωφελήσουν τους ανταγωνιστές και θα προσελκύσουν νέους ανταγωνιστές στην "πάτρια αγορά" του κατεστημένου φορέα. Αντίθετα, οι επενδυτικές αποφάσεις καθετοποιημένων εταιριών τείνουν να επηρεάζονται από τις ανάγκες των συγγενικών εταιρειών του χώρου της προμήθειας. Τέτοιες εταιρείες φαίνεται ότι είναι ιδιαίτερα απρόθυμες να αυξήσουν τη διασύνδεση ή τη δυναμικότητα εισαγωγής αερίου, που επιτρέπει περισσότερο ανταγωνισμό στην πάτρια αγορά του κατεστημένου φορέα εις βάρος της εσωτερικής αγοράς.

Ανακεφαλαιώνοντας, μια εταιρεία που παραμένει καθετοποιημένη έχει εγγενές κίνητρο τόσο να πραγματοποιήσει κατώτερο από το απαιτούμενο επίπεδο επενδύσεων σε νέα δίκτυα (φοβούμενη ότι αυτού του είδους οι επενδύσεις θα βοηθήσουν τους ανταγωνιστές να ευδοκιμήσουν στην πάτρια αγορά «της») όσο και να ευνοήσει – όποτε καθίσταται δυνατό – τις δικές της εταιρείες πωλήσεων, όποτε υφίσταται θέμα πρόσβασης στο δίκτυο. Τούτο βλάπτει την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και την ασφάλεια του εφοδιασμού της, επηρεάζει δε την επίτευξη των στόχων της για την κλιματική αλλαγή και το περιβάλλον.

Τα αριθμητικά στοιχεία για τις επενδύσεις κατά τα τελευταία έτη δείχνουν το εξής: οι καθετοποιημένες εταιρείες έχουν, για παράδειγμα, επανεπενδύσει σημαντικά λιγότερο ποσοστό από τις προσόδους διασυνοριακής συμφόρησης σε νέες γραμμές διασύνδεσης απ' ό,τι οι εταιρείες που έχουν πλήρως διαχωρισμένες δραστηριότητες. Ο ενεργός διαχωρισμός δραστηριοτήτων αίρει το είδος των αλλοιωμένων επενδυτικών κινήτρων που είναι το χαρακτηριστικό των καθετοποιημένων διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς. Τοιουτοτρόπως δίνει ώθηση στην ασφάλεια του εφοδιασμού. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι ο ενεργός διαχωρισμός των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς δίνει ώθηση στην επενδυτική δραστηριότητα των ΔΣΜ. Τα οικεία κράτη μέλη προσήλκυσαν έπειτα νέους επενδυτές σε υποδομή οι οποίοι, για παράδειγμα, κατασκευάζουν τερματικούς σταθμούς υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG).

Επιπλέον, η τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας στις διάφορες αγορές κατά τα τελευταία έτη δείχνει τα οφέλη του ιδιοκτησιακού διαχωρισμού. Κατά την παρελθούσα δεκαετία, οι καθετοποιημένες εταιρείες επέβαλαν μεγαλύτερες ανατιμήσεις και διατήρησαν υψηλότερες τιμές απ' ό,τι οι εταιρείες με πλήρως διαχωρισμένες δραστηριότητες.

1.2. Είναι επομένως αναγκαίος ο ενεργότερος διαχωρισμός δραστηριοτήτων των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς

Η συγκεκριμένη επί του προκειμένου πρόταση διευκρινίζει ότι ως προτιμότερη επιλογή της Επιτροπής παραμένει ο ιδιοκτησιακός διαχωρισμός δραστηριοτήτων. Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να διασφαλίζουν ότι το ίδιο πρόσωπο ή τα ίδια πρόσωπα δεν δικαιούνται να ασκούν έλεγχο σε επιχείρηση προμήθειας και, ταυτόχρονα, να κατέχουν τυχόν συμμετοχή ή να ασκούν τυχόν δικαίωμα σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται επίσης αντιστρόφως, δηλαδή ο έλεγχος επί διαχειριστού συστήματος μεταφοράς αποκλείει τη δυνατότητα κατοχής τυχόν συμμετοχής ή άσκησης τυχόν δικαιώματος σε επιχείρηση προμήθειας.

Η επιλογή αυτή καθιστά δυνατή κατάσταση στην οποία το ίδιο πρόσωπο, για παράδειγμα ένα συνταξιοδοτικό ταμείο, έχει στην κατοχή του εταιρικά μερίδια μειοψηφίας και σε ένα διαχειριστή συστήματος μεταφοράς και σε μια επιχείρηση προμήθειας, χωρίς όμως να ασκεί τη διοίκηση. Ωστόσο, ένας τέτοιος μέτοχος δεν μπορεί να έχει δικαιώματα αναστέλλουσας μειοψηφίας και στις δύο επιχειρήσεις, ούτε μπορεί να διορίζει μέλη του διοικητικού τους συμβουλίου, ούτε μπορεί κάποιο πρόσωπο να είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου και των δύο επιχειρήσεων. Η επιλογή αυτή, επιφέροντας σαφή ιδιοκτησιακό διαχωρισμό μεταξύ διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και τυχόν επιχειρήσεων προμήθειας, αποτελεί τον αποτελεσματικότερο και σταθερότερο τρόπο επίτευξης ενεργού διαχωρισμού δραστηριοτήτων του δικτύου μεταφοράς και επίλυσης, τοιουτοτρόπως, του εγγενούς προβλήματος της σύγκρουσης συμφερόντων.

Προκειμένου να εφαρμοστεί η ανωτέρω επιλογή, τα κράτη μέλη μπορεί να προτιμήσουν την κατωτέρω μεθοδολογία η οποία μπορεί να τους βοηθήσει να διαφυλάξουν πλήρως τα συμφέροντα των μετόχων καθετοποιημένων εταιρειών. Οι μετοχές της καθετοποιημένης εταιρείας μπορεί να διαιρεθούν σε μετοχές της εταιρείας στην οποία ανήκει το σύστημα μεταφοράς αφενός και σε μετοχές της εταιρείας προμήθειας αφετέρου. Ακολουθώντας, οι μετοχές αυτές μπορεί να διατεθούν στους μετόχους της προηγούμενης καθετοποιημένης εταιρείας.

Αν και η Επιτροπή θεωρεί ότι προτιμότερη επιλογή παραμένει ο ιδιοκτησιακός διαχωρισμός δραστηριοτήτων, δίνει όμως μια εναλλακτική επιλογή για όσα κράτη μέλη αποφασίσουν να μην την ακολουθήσουν στην προτίμησή της. Η επιλογή ωστόσο αυτή οφείλει να προσφέρει τις ίδιες εγγυήσεις ως προς την ανεξαρτησία δράσης του εν λόγω δικτύου και το ίδιο επίπεδο κινήτρων για επενδύσεις σε νέα δικτυακή υποδομή που μπορεί να ωφελήσει τους ανταγωνιστές. Η ανωτέρω επιλογή, που αποτελεί παρέκκλιση από τη βασική φιλοσοφία του ιδιοκτησιακού διαχωρισμού δραστηριοτήτων, είναι γνωστή ως "ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος". Η επιλογή αυτή επιτρέπει σε καθετοποιημένες εταιρείες να διατηρούν την ιδιοκτησία των δικτυακών πάγιων στοιχείων τους, απαιτεί όμως για το ίδιο το δίκτυο μεταφοράς να διευθύνεται από ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος – επιχείρηση ή οντότητα εντελώς διακεκριμένη από την καθετοποιημένη εταιρεία – ο οποίος επιτελεί όλες τις λειτουργίες ενός φορέα εκμετάλλευσης δικτύου. Επιπλέον, προκειμένου να υπάρξει βεβαιότητα ότι ο διαχειριστής παραμένει και ενεργεί αληθώς ανεξάρτητα από την

καθετοποιημένη εταιρεία, πρέπει να έχουν προβλεφθεί κανονιστικές ρυθμίσεις και μόνιμη κανονιστική παρακολούθηση.

Υπό ορισμένες περιστάσεις, μπορεί να εξαναγκασθούν καθετοποιημένες ενεργειακές εταιρείες να εκποιούν ορισμένα από τα πάγια στοιχεία τους, ιδίως τα δίκτυά τους μεταφοράς, ή να αναθέτουν σε τρίτο μέρος την εκμετάλλευση τέτοιων πάγιων στοιχείων ώστε να συμμορφωθούν προς τις προτεινόμενες απαιτήσεις του ενεργού διαχωρισμού δραστηριοτήτων. Φαίνεται όμως ότι δεν υφίσταται τυχόν εναλλακτική λύση έναντι των προτεινόμενων επιλογών, εφόσον υπάρχει πρόθεση διασφάλισης της πλήρους ανεξαρτησίας των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς (ΔΣΜ).

Οι δύο επιλογές εφαρμόζονται κατά τον ίδιο τρόπο στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και του αερίου. Αν και η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι στην ΕΕ ο ιδιοκτησιακός διαχωρισμός δραστηριοτήτων σε γενικές γραμμές έχει προχωρήσει περισσότερο στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, δεν έχει βρει πειστικό επιχείρημα που θα δικαιολογούσε διαφορετική μεταχείριση των δύο τομέων. Ειδικότερα, η θεμελιώδης σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των δραστηριοτήτων προμήθειας και παραγωγής αφενός και εκμετάλλευσης και ανάπτυξης του δικτύου αφετέρου ισχύει εξίσου και για τους δύο τομείς. Επιπλέον, καίριας σημασίας για τη σύναψη μακροχρόνιων συμφωνιών προμήθειας με ανάντη παραγωγούς αερίου δεν είναι η ιδιοκτησία του δικτύου αλλά η ύπαρξη ισχυρής βάσης πελατών. Η ΕΕ παραμένει επομένως αναμφισβήτητα μια υψηλής ελκυστικότητας αγορά προμήθειας αερίου ανεξάρτητα από την ιδιοκτησιακή δομή των εταιρειών που αγοράζουν αέριο, οι οποίες, μόλις διαχωριστούν στην πράξη οι δραστηριότητές τους, θα είναι ικανές να ανταγωνίζονται ισότιμα για το αέριο. Η Επιτροπή αναγνωρίζει επιπροσθέτως ότι η μεταφορά αερίου, αντίθετα προς τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας, συνεπάγεται την υλική κίνηση μορίων αερίου μέσω σωληναγωγών. Ως εκ τούτου, ο ΔΣΜ διαθέτει μεγαλύτερο βαθμό ευχέρειας καθορισμού της κατεύθυνσης των ροών και της χρησιμοποίησης δυναμικότητας στο σύστημα. Αυτό σημαίνει ότι ο ενεργός διαχωρισμός δραστηριοτήτων στα δίκτυα αερίου είναι τουλάχιστον εξίσου σημαντικός όσο και στα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας.

Ωστόσο, με σκοπό την ενθάρρυνση των επενδύσεων σε νέες ενεργειακές υποδομές από εταιρείες προμήθειας και παραγωγής, η παρούσα πρόταση περιλαμβάνει τη δυνατότητα προσωρινής απόκλισης από τους κανόνες για ιδιοκτησιακό διαχωρισμό όσον αφορά την κατασκευή νέας υποδομής. Η εξαίρεση αυτή θα εφαρμόζεται κατά περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη τις οικονομικές παραμέτρους της νέας επένδυσης, τους στόχους της εσωτερικής αγοράς, καθώς και το στόχο της ασφάλειας του εφοδιασμού.

Συνάδοντας με το άρθρο 295 της συνθήκης ΕΚ, η πρόταση ισχύει κατά τον ίδιο τρόπο σε εταιρείες ανήκουσες στο δημόσιο ή σε ιδιώτες. Αυτό σημαίνει ότι ανεξάρτητα από τη δημόσια ή ιδιωτική του φύση, κανένα πρόσωπο ή ομάδα προσώπων από μόνο του ή από κοινού θα είναι ικανό να επηρεάζει τη σύνθεση των διοικητικών συμβουλίων, την ψήφιση ή τη λήψη αποφάσεων εκ μέρους είτε των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς είτε των εταιρειών προμήθειας ή παραγωγής. Με την απαίτηση αυτή διασφαλίζεται ότι, όποτε οι δραστηριότητες προμήθειας ή παραγωγής είναι στην κυριότητα του δημοσίου, θα εξακολουθεί να είναι κατοχυρωμένη η ανεξαρτησία του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς που ανήκει στο δημόσιο, χωρίς όμως οι προτάσεις αυτές να απαιτούν από κρατικές εταιρείες να πωλήσουν το δίκτυό τους σε ιδιωτική εταιρεία. Για παράδειγμα, για να υπάρξει συμμόρφωση προς την ανωτέρω απαίτηση, οποιοσδήποτε δημόσιος φορέας ή το κράτος θα δύναται να μεταβιβάζει τα δικαιώματα (τα οποία προσφέρουν την “επιρροή”) σε άλλο νομικό πρόσωπο δημόσιο είτε ιδιωτικό. Σημασία έχει ότι, σε όλες τις περιπτώσεις όπου διενεργείται διαχωρισμός δραστηριοτήτων, το επίμαχο κράτος μέλος οφείλει να αποδείξει ότι στην πράξη

τα αποτελέσματα είναι αληθώς ενεργά και ότι οι εταιρείες λειτουργούν εντελώς χωριστά η μία από την άλλη, προσφέροντας πραγματικά ισότιμους όρους σε όλο το χώρο της ΕΕ.

Τέλος, στα κράτη μέλη όπου δεν υπάρχουν δίκτυα μεταφοράς αερίου ή ηλεκτρισμού, αλλά μόνο δίκτυο διανομής, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις σχετικά με τον ιδιοκτησιακό διαχωρισμό των δικτύων μεταφοράς.

1.3. Πτυχές ως προς τρίτες χώρες

Η παρούσα πρόταση απαιτεί τον ενεργό διαχωρισμό των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και των δραστηριοτήτων προμήθειας και παραγωγής όχι μόνο σε εθνικό επίπεδο, αλλά σε ολόκληρο το χώρο της ΕΕ. Αυτό σημαίνει ειδικότερα ότι καμία εταιρεία προμήθειας ή παραγωγής που δραστηριοποιείται οπουδήποτε στην ΕΕ δεν μπορεί να έχει στην κυριότητά της ή να εκμεταλλεύεται σύστημα μεταφοράς σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της ΕΕ. Η απαίτηση αυτή εφαρμόζεται εξίσου σε εταιρείες με έδρα στην ΕΕ και εκτός αυτής.

Η δέσμη μέτρων περιέχει διασφαλίσεις ώστε σε περίπτωση που εταιρείες τρίτων χωρών επιθυμούν να αποκτήσουν σημαντικό μερίδιο ή δικαιώματα που τους επιτρέπουν τον έλεγχο ενός ευρωπαϊκού δικτύου να οφείλουν αποδεδειγμένα και κατηγορηματικά να συμμορφώνονται στις ίδιες απαιτήσεις για διαχωρισμό δραστηριοτήτων όπως οι ευρωπαϊκές εταιρείες. Η Επιτροπή δύναται να παρεμβαίνει όποτε η εταιρεία που εξαγοράζει μερίδια δεν μπορεί να αποδείξει αμφοτέρως, την άμεση και την έμμεση ανεξαρτησία της από δραστηριότητες προμήθειας και παραγωγής.

Επιπλέον, η εύρυθμη λειτουργούσες αγορές και τα αντίστοιχα δίκτυα είναι ουσιαστικής σημασίας για την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και για την ευημερία των πολιτών. Σκοπός της τρέχουσας πρότασης είναι η προώθηση του ανταγωνισμού στις ευρωπαϊκές ενεργειακές αγορές και η προώθηση της ορθής λειτουργίας των εν λόγω αγορών. Υπό το πρίσμα αυτό, είναι επιτακτικής σημασίας - με την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Κοινότητας - να διασφαλιστεί ότι όλοι οι οικονομικοί παράγοντες που δραστηριοποιούνται στις ευρωπαϊκές ενεργειακές αγορές τηρούν και ενεργούν σύμφωνα με τις αρχές του επενδυτή σε οικονομία αγοράς. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προτείνει να υπάρχει απαίτηση για τα μεμονωμένα άτομα τρίτων χωρών και τις τρίτες χώρες να μην δύνανται να αποκτήσουν έλεγχο επί κοινοτικού συστήματος μεταφοράς ή διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, εκτός αν αυτό επιτρέπεται από συμφωνία μεταξύ της ΕΕ και της τρίτης χώρας. Στόχος είναι να κατοχυρωθεί ότι οι εταιρείες από τρίτες χώρες τηρούν τους ίδιους κανόνες που ισχύουν για τις επιχειρήσεις με έδρα στην ΕΕ σε αμφοτέρα, και το γράμμα και το πνεύμα του νόμου και όχι να υπάρξει μεροληπτική μεταχείριση εις βάρος τους. Τέλος, η Επιτροπή θα εκπονήσει επίσης ταχεία και εμπεριστατωμένη ανασκόπηση των ευρύτερων πτυχών της ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής στον τομέα της ενέργειας και θα δημοσιοποιήσει τα αποτελέσματα της εργασίας αυτής.

Καταλήγοντας στο σοβαρό ζήτημα του διαχωρισμού δραστηριοτήτων, οι παρούσες προτάσεις για ενεργό διαχωρισμό αποτελούν αναγκαίο και αποφασιστικό βήμα για την επίτευξη μιας ευρωπαϊκών διαστάσεων ενοποίησης της αγοράς. Μπορεί απώτατα να συντείνει στη δημιουργία υπερεθνικών διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς, καθώς οι διαχειριστές δεν θα συγκρατούνται πλέον λόγω αμοιβαίας δυσπιστίας. Παράλληλα όμως, αν δημιουργηθούν υπερεθνικοί διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς χωρίς να διασφαλίζεται η πλήρης ανεξαρτησία τους, είναι πιθανό να αδυνατίσει ο ανταγωνισμός μεταξύ συγγενικών εταιρειών προμήθειας και παραγωγής λόγω του κινδύνου μεταξύ τους συνεννόησης. Αν δεν υπάρχει ενεργός διαχωρισμός δραστηριοτήτων, μια τέτοια συνεργασία θα εγείρει επομένως ανησυχίες

για τον ανταγωνισμό. Σημειωτέον ότι οι παρούσες προτάσεις περιλαμβάνουν αρκετά πρόσθετα μέτρα για την προώθηση της ενοποίησης της ευρωπαϊκής αγοράς, που έχουν ιδίως σχέση με τη βελτιωμένη συνεργασία μεταξύ των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς.

2. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΕΞΟΥΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

2.1. Ισχυρές εθνικές ρυθμιστικές αρχές θα επιβλέπουν τη λειτουργία των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου

Οι ισχύουσες οδηγίες για την ηλεκτρική ενέργεια και το αέριο επιβάλλουν στα κράτη μέλη την υποχρέωση να συγκροτήσουν ρυθμιστικές αρχές. Σε αρκετά κράτη μέλη, οι ρυθμιστικές αρχές αποτελούν από καιρού θεσπισμένους φορείς με ουσιαστικές εξουσίες και πόρους που τους επιτρέπουν να διενεργούν ορθή ρύθμιση της αγοράς. Σε άλλα κράτη μέλη, οι ρυθμιστικές αρχές συγκροτήθηκαν μόλις πρόσφατα και οι εξουσίες τους είναι ασθενέστερες ή κατεσπαρμένες σε διαφορετικούς φορείς. Οι διενεργηθείσες από την Επιτροπή περιεκτικές ανασκοπήσεις ανά χώρα απεκάλυψαν την ετερογένεια αυτή και, σε πολλές περιπτώσεις, την αδυναμία της ρυθμιστικής αρχής.

Η πείρα των κρατών μελών εκείνων, όπου οι αγορές έχουν ανοίξει εδώ και πολλά έτη, καθώς και άλλων τομέων υπηρεσιών κοινής ωφέλειας που είναι ανοικτοί στον ανταγωνισμό, δείχνει σαφώς ότι οι ισχυρές ρυθμιστικές αρχές είναι αναγκαίες για την ορθή λειτουργία της αγοράς, ιδιαίτερα όσον αφορά τη χρήση των δικτυακών υποδομών.

Για τους λόγους αυτούς, η παρούσα πρόταση στοχεύει στην ενίσχυση των εξουσιών των ρυθμιστικών αρχών. Πρώτον, πρέπει να τους δοθεί σαφής εντολή να συνεργάζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σε στενή συνεργασία με τον οργανισμό συνεργασίας των ρυθμιστικών αρχών ενέργειας και την Επιτροπή, ώστε να διασφαλίζουν ανταγωνιστικές, ασφαλείς και περιβαλλοντικώς βιώσιμες εσωτερικές αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και το αποτελεσματικό άνοιγμα της αγοράς για όλους τους καταναλωτές και προμηθευτές.

Δεύτερον, προτείνεται να ενισχυθούν οι εξουσίες τους ρύθμισης της αγοράς, ειδικότερα στους εξής τομείς:

- παρακολούθηση της συμμόρφωσης των διαχειριστών των συστημάτων μεταφοράς και διανομής προς τους κανόνες για την πρόσβαση τρίτων μερών, τις υποχρεώσεις διαχωρισμού δραστηριοτήτων, τους μηχανισμούς εξισορρόπησης, τη διαχείριση της συμφόρησης και των διασυνδέσεων,
- επανεξέταση των επενδυτικών σχεδίων των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και διενέργεια, στην ετήσια έκθεσή τους, εκτίμησης του βαθμού στον οποίο τα επενδυτικά σχέδια των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς ανταποκρίνονται στο πανευρωπαϊκών διαστάσεων δεκαετές σχέδιο ανάπτυξης δικτύων, παρακολούθηση της ασφάλειας και αξιοπιστίας του δικτύου και επανεξέταση των κανόνων για την ασφάλεια και αξιοπιστία του δικτύου,
- παρακολούθηση των υποχρεώσεων διαφάνειας,

- παρακολούθηση του επιπέδου ανοίγματος της αγοράς και ανταγωνισμού, καθώς και προώθηση ενεργού ανταγωνισμού σε συνεργασία με τις αρμόδιες για τον ανταγωνισμό αρχές,
- διασφάλιση αποτελεσματικότητας των μέτρων προστασίας του καταναλωτή.

Η ηλεκτρική ενέργεια και το αέριο διαφέρουν θεμελιωδώς από τα άλλα εμπορευματικά αγαθά επειδή αποτελούν προϊόντα βασιζόμενα στο δίκτυο, είναι δε αδύνατο ή δαπανηρό να τα αποθηκεύσει κανείς. Αυτό τα καθιστά ευπαθή σε καταχρηστικές πρακτικές στην αγορά, οπότε χρειάζεται να αυξηθεί η κανονιστική εποπτεία επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου. Χρειάζεται επομένως να έχουν οι ρυθμιστικές αυτές πρόσβαση στις πληροφορίες για τις επιχειρησιακές αποφάσεις των εταιρειών. Προτείνεται να υποχρεωθούν οι εταιρείες να τηρούν αρχείο δεδομένων σχετικά με τις επιχειρησιακές τους αποφάσεις της τελευταίας πενταετίας, το οποίο θέτουν στη διάθεση των εθνικών ρυθμιστικών αρχών, καθώς και στη διάθεση των αρμόδιων για τον ανταγωνισμό αρχών και της Επιτροπής, ώστε οι εν λόγω αρχές να είναι σε θέση να ελέγχουν αποτελεσματικά τις κατηγορίες για κατάχρηση αγοραίων κανόνων. Με αυτό θα περιοριστούν τα περιθώρια τέτοιας κατάχρησης, θα αυξηθεί η εμπιστοσύνη στην αγορά και έτσι θα τονωθούν το εμπόριο και ο ανταγωνισμός.

Ορισμένοι τύποι εμπορών (π.χ. τράπεζες) ήδη υπόκεινται σε τέτοιες υποχρεώσεις δυνάμει της οδηγίας για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, οπότε δεν θα πρέπει να υπόκεινται σε διπλές υποχρεώσεις. Ως εκ τούτου, οι υποχρεώσεις τήρησης αρχείου πρέπει να εκπληρώνονται με την επιφύλαξη της ισχύουσας κοινοτικής νομοθεσίας για τις χρηματοπιστωτικές αγορές και να είναι συμβατές με αυτήν. Οι ρυθμιστικές αρχές της ενεργειακής αγοράς και των χρηματοπιστωτικών αγορών χρειάζεται να συνεργάζονται ώστε να αλληλοβοηθούνται στην αντίληψη της γενικής εικόνας των οικείων αγορών. Πριν από τη θέσπιση κατευθυντήριων γραμμών με τις οποίες ορίζονται οι απαιτήσεις τήρησης αρχείου, ο οργανισμός συνεργασίας των ρυθμιστικών αρχών ενέργειας και η ευρωπαϊκή επιτροπή ρυθμιστικών αρχών των αγορών κινητών αξιών (CESR) καλούνται να συνεργασθούν και συμβουλευθούν την Επιτροπή σχετικά με το περιεχόμενο των κατευθυντήριων γραμμών.

Προκειμένου να είναι σε θέση να ασκούν τα καθήκοντά τους, οι ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να έχουν εξουσιοδοτηθεί να διερευνούν, να ζητούν όλες τις αναγκαίες πληροφορίες και να επιβάλλουν αποτρεπτικές κυρώσεις. Θα τους ζητηθεί επίσης να λαμβάνουν πλήρως υπόψη τους στόχους της ενεργειακής απόδοσης κατά την επιτέλεση της ρυθμιστικής τους αποστολής.

2.2. Η δυνατότητα επίδειξης της ανεξαρτησίας των ρυθμιστικών αρχών αποφέρει εμπιστοσύνη στην αγορά

Η ανεξαρτησία των ρυθμιστικών αρχών αποτελεί καίριας σημασίας αρχή της χρηστής διακυβέρνησης και θεμελιώδη προϋπόθεση διασφάλισης εμπιστοσύνης της αγοράς. Η κείμενη νομοθεσία απαιτεί για τις ρυθμιστικές αρχές να είναι πλήρως ανεξάρτητες από τα συμφέροντα του κλάδου αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας. Ωστόσο, στη νομοθεσία δεν ορίζεται ο τρόπος αποδείξιμης διασφάλισης της ανεξαρτησίας και δεν κατοχυρώνεται η ανεξαρτησία από βραχυπρόθεσμα πολιτικά συμφέροντα.

Όπως τονίστηκε στα συμπεράσματα του Εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του 2007 και από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η ενίσχυση της ανεξαρτησίας των εθνικών ρυθμιστικών αρχών ενέργειας αποτελεί άρα προτεραιότητα.

Προτείνεται για τη ρυθμιστική αρχή να είναι νομικώς διαχωρισμένη και λειτουργικώς ανεξάρτητη από οποιαδήποτε άλλη δημόσια ή ιδιωτική οντότητα, για δε το προσωπικό της και τυχόν μέλος του οργάνου λήψης των αποφάσεων να ενεργούν ανεξάρτητα από τυχόν αγοραίο συμφέρον και να μην επιζητούν ή λαμβάνουν οδηγίες από οποιαδήποτε κυβέρνηση ή άλλη δημόσια ή ιδιωτική οντότητα. Για το σκοπό αυτό, προτείνεται να έχουν οι ρυθμιστικές αρχές νομική προσωπικότητα, δημοσιονομική αυτονομία, κατάλληλους ανθρώπινους και χρηματοδοτικούς πόρους και ανεξάρτητη διαχείριση.

3. ΕΝΑΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΝΑ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΟΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ: Ο ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

3.1. Η θετική εμπειρία της ERGEG χρειάζεται να αναπτυχθεί σε επίσημη δομή συνεργασίας

Μολονότι έχει αναπτυχθεί σημαντικά η εσωτερική αγορά ενέργειας, εξακολουθεί και υπάρχει κανονιστικό χάσμα σε διασυνοριακά ζητήματα. Προκειμένου να ασχοληθεί με το πρόβλημα αυτό, η Επιτροπή οργάνωσε βήματα συζήτησης της αυτορρύθμισης, όπως το φόρουμ της Φλωρεντίας (ηλεκτρική ενέργεια) και το αντίστοιχο της Μαδρίτης (αέριο). Στα βήματα αυτά συγκεντρώνονται εμπλεκόμενοι παράγοντες ώστε να ενισχυθεί η συνεργασία.

Επιπλέον, το 2003 συγκροτήθηκε από την Επιτροπή μια ανεξάρτητη συμβουλευτική ομάδα σε θέματα ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου με την ονομασία «Ομάδα ευρωπαϊκών ρυθμιστικών αρχών ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου» (ERGEG), με σκοπό να διευκολύνει τη διαβούλευση, το συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών ρυθμιστικών αρχών στα κράτη μέλη και μεταξύ των εν λόγω αρχών και της Επιτροπής, ενόψει της παγίωσης της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Η ERGEG συντίθεται από εκπροσώπους των εθνικών ρυθμιστικών αρχών.

Οι δραστηριότητες της ERGEG κατά τα παρελθόντα έτη συνέβαλαν πολύ θετικά στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, εκδίδοντας μη δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές και προσφέροντας συστάσεις και γνώμες στην Επιτροπή. Πάντως, η οργάνωση βημάτων αυτορρύθμισης και η συγκρότηση της ERGEG δεν απέφερε την πραγματική ώθηση προς την ανάπτυξη κοινών προτύπων και προσεγγίσεων η οποία είναι αναγκαία για να καταστούν πραγματικότητα οι διασυνοριακές συναλλαγές και η ανάπτυξη των πρώτων περιφερειακών αγορών, απώτερα δε, μιας ευρωπαϊκής ενεργειακής αγοράς.

Με την πάροδο του χρόνου, ο ενεργειακός τομέας έχει καταστεί πλέον πολύπλοκος και λεπτομερής, συνεπάγεται δε σε μεγαλύτερη έκταση διαφορετικά οικονομικά συμφέροντα. Η παρούσα θεώρηση στο πλαίσιο της ERGEG, που στην πράξη συνήθως απαιτεί τη συμφωνία 27 ρυθμιστικών αρχών και άνω των 30 διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς για να καταλήξει σε συμφωνία, δεν παράγει ικανοποιητικά αποτελέσματα. Έχει οδηγήσει σε ορισμένους μη δεσμευτικούς κώδικες και προσπάθεια επίτευξης συμφωνίας για κοινές προσεγγίσεις μέσω «σταδιακής σύγκλισης», αλλά δεν απέδωσε πραγματικές αποφάσεις για τα δύσκολα ζητήματα, οι οποίες χρειάζεται τώρα να ληφθούν.

Επί του παρόντος, οι τεχνικοί κανόνες στο πλαίσιο των οποίων οφείλουν να λειτουργούν οι ηλεκτρικές εταιρείες, «οι κώδικες διασυνδεδεμένου δικτύου», διαφέρουν σε τεράστιο βαθμό μεταξύ κρατών μελών και συχνά ακόμη και εντός ενός και μοναδικού κράτους μέλους. Οι κανόνες αυτοί χρειάζεται να ακολουθήσουν πορεία σύγκλισης και έπειτα εναρμόνισης, εφόσον έχουμε πρόθεση να ενοποιήσουμε τις ενεργειακές αγορές στην ΕΕ.

Η Επιτροπή έχει αξιολογήσει τις διάφορες επιλογές για την οργάνωση των απαιτούμενων εργασιών, συμπεριλαμβανομένου του κατά πόσον η Επιτροπή είναι σε θέση να επιτελέσει η ίδια τις εργασίες αυτές. Η εναρμόνιση των ζητημάτων αυτών, καθώς και η πρόοδος σε νέα υποδομή, δεν αποτελεί εργασία που τυπικώς εμπίπτει στο πεδίο δραστηριοτήτων της Επιτροπής. Η Επιτροπή δεν έχει μάλιστα ποτέ αναπτύξει μια τέτοια δραστηριότητα. Η εργασία αυτή απαιτεί να εργαστούν μαζί οι 27 εθνικές ρυθμιστικές αρχές (ΕΡΑ) που διαθέτουν εμπειρογνομosύνη ειδήμονα, οι αρχές αυτές δε είναι που χρειάζεται να συμφωνήσουν για να τροποποιήσουν τους κώδικες των εθνικών διασυνδεδεμένων δικτύων. Στην πράξη, μόνο ένας φορέας που προέρχεται από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές μπορεί να αποτελέσει τον καταλύτη για όλους τους αναγκαίους πόρους των εθνικών ρυθμιστικών αρχών που είναι θεμελιώδους σημασίας για την επιτυχία στα εν λόγω ζητήματα. Ο οργανισμός μπορεί μέσω του ρυθμιστικού συμβουλίου του – το οποίο συνίσταται από τις ΕΡΑ – να επιστρατεύσει τις υπηρεσίες του προσωπικού αυτών των ΕΡΑ. Η Επιτροπή δεν έχει τέτοια δυνατότητα.

Η Επιτροπή έχει συμπεράνει ότι οι απαιτούμενες εργασίες θα μπορούσαν καλύτερα να επιτελεστούν από μια χωριστή οντότητα, ανεξάρτητη και έξω από την Επιτροπή. Τόσο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την άνοιξη του 2007, όπως και τα πρόσφατα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, επιδοκίμασαν το συμπέρασμα αυτό².

Ως εκ τούτου, εξετάστηκε η δημιουργία ενός ισχυρότερου δικτύου εθνικών ρυθμιστικών αρχών ενέργειας. Σχετικό μοντέλο είναι το δίκτυο των αρχών ανταγωνισμού που δημιουργήθηκε το 2004 βάσει του κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 01/2003. Αυτό πάντως θα απαιτούσε τη δημιουργία αυτόνομων εξουσιών της Επιτροπής στον ενεργειακό τομέα (οι εξουσίες αυτές υφίστανται τη στιγμή αυτή μόνο στο πεδίο των κανόνων περί ανταγωνισμού). Οι εξουσίες των ΕΡΑ θα πρέπει, οπωσδήποτε, να ενισχυθούν και εναρμονιστούν.

Επιπλέον, το μοντέλο του συστήματος των ευρωπαϊκών κεντρικών τραπεζών θα μπορούσε να εφαρμοστεί, αλλά στερείται νομικής βάσης στη Συνθήκη. Ένα τέτοιο μοντέλο θα απαιτούσε απλώς τροπολογία της Συνθήκης.

² Στα συμπεράσματά του, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφωνεί με τη συγκρότηση ανεξάρτητου μηχανισμού συνεργασίας των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και λήψης εκ μέρους του αποφάσεων για σημαντικά διασυννοριακά ζητήματα, ενώ στην εγκριθείσα έκθεση Vidal Quadras αναφέρεται ότι το ΕΚ "εκφράζει την ικανοποίησή του για την πρόταση της Επιτροπής να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των εθνικών κανονιστικών φορέων σε επίπεδο ΕΕ, μέσω οργανισμού της ΕΕ, ως μέσο για την προώθηση ευρωπαϊκότερης προσέγγισης στην κανονιστική ρύθμιση διασυννοριακών προβλημάτων· υπογραμμίζει ότι η Επιτροπή καλείται να διαδραματίσει αποφασιστικό ρόλο, χωρίς ωστόσο να υπονομεύει την ανεξαρτησία των κανονιστικών φορέων· πιστεύει ότι οι αποφάσεις των κανονιστικών φορέων θα πρέπει να λαμβάνονται για καθορισμένα τεχνικά και εμπορικά προβλήματα και με πλήρη ενημέρωση, με την απαιτούμενη συνεκτίμηση των απόψεων των ΔΣΜ και άλλων ενδιαφερομένων, και να είναι νομικά δεσμευτικές".

Η Επιτροπή κατέληξε επομένως στο συμπέρασμα ότι αν πρέπει να συσταθεί ανεξάρτητος φορέας που θα έχει τη δυνατότητα να υποβάλλει προτάσεις στην Επιτροπή όσον αφορά αποφάσεις με ουσιαστικό αντικείμενο και να λαμβάνει μεμονωμένες κανονιστικές αποφάσεις που είναι δεσμευτικές για τρίτα μέρη όσον αφορά αναλυτικά τεχνικά ζητήματα που τους έχουν ανατεθεί, η μόνη λύση θα είναι η σύσταση οργανισμού.

Σύμφωνα με τα προτεινόμενα, η κυριότερη ενασχόληση του οργανισμού είναι να συμπληρώνει σε ευρωπαϊκό επίπεδο τις κανονιστικές εργασίες που επιτελούνται από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές. Η δομή θα πρέπει να προσφέρει πλαίσιο συνεργασίας των εθνικών ρυθμιστικών αρχών, κανονιστική ανασκόπηση της συνεργασίας μεταξύ των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και πεδίο για λήψη μεμονωμένων αποφάσεων όσον αφορά την υποδομή στην επικράτεια περισσότερων του ενός κρατών μελών. Η ανάλυση αυτή αντανakλά τις αρχές που ορίστηκαν από την Επιτροπή στο σχέδιο διοργανικής συμφωνίας για ένα πλαίσιο λειτουργίας των ευρωπαϊκών ρυθμιστικών οργανισμών³, ειδικότερα όσον αφορά τη δυνατότητα έκδοσης μεμονωμένων αποφάσεων νομικώς δεσμευτικών για τρίτα μέρη.

Η κατωτέρω πρόταση στηρίζεται επίσης στην επιλογή «ERGEG+», η οποία αναφέρεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 10ης Ιανουαρίου 2007 με τίτλο «Μια ενεργειακή πολιτική για την Ευρώπη»⁴.

3.2. Κυριότερες εργασίες του προτεινόμενου οργανισμού συνεργασίας των ρυθμιστικών αρχών ενέργειας

Ο οργανισμός θα συμπληρώνει, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τις κανονιστικές εργασίες που επιτελούνται σε εθνικό επίπεδο από τις ρυθμιστικές αρχές:

- *Προσφορά πλαισίου για να συνεργάζονται οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές.* Προτείνεται να βελτιωθεί ο χειρισμός διασυννοριακών καταστάσεων. Ο οργανισμός θα θεσπίσει διαδικασίες για τη συνεργασία μεταξύ εθνικών ρυθμιστικών αρχών, ιδιαίτερα όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών και τον επιμερισμό αρμοδιοτήτων όποτε εμπλέκονται περισσότερα από ένα κράτη μέλη. Το πλαίσιο αυτό θα δώσει επίσης ώθηση στην περιφερειακή συνεργασία μεταξύ εθνικών ρυθμιστικών αρχών.
- *Κανονιστική εποπτεία της συνεργασίας μεταξύ διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς.* Ο οργανισμός θα έχει την ευθύνη της παρακολούθησης και ανασκόπησης των δραστηριοτήτων του ευρωπαϊκού δικτύου διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς ηλεκτρισμού και του ευρωπαϊκού δικτύου διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς αερίου. Ειδικότερα, θα συμμετέχει στον καθορισμό προτεραιοτήτων μέσω του προγράμματος εργασίας των ανωτέρω δικτύων, στην επανεξέταση του δεκαετούς επενδυτικού των σχεδίου και στην προετοιμασία τεχνικών και αγοραίων κωδίκων. Η επανεξέταση του επενδυτικού σχεδίου διενεργείται με την επιφύλαξη της αστικής ευθύνης των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς για τεχνικές αστοχίες όπως ορίζεται βάσει του εθνικού δικαίου. Όσον αφορά τους τεχνικούς και αγοραίους κώδικες, ο οργανισμός θα διαθέτει την εξουσία να ζητεί από τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς να τροποποιούν τα σχέδιά τους ή να πραγματοποιούνται λεπτομερώς πιο συγκεκριμένα ζητήματα. Θα έχει επίσης την εξουσία να συνιστά στην Επιτροπή να καταστήσει νομικώς δεσμευτικούς τους εν λόγω κώδικες στις περιπτώσεις που μια αυτόβουλη εφαρμογή εκ μέρους των διαχειριστών συστημάτων

³ COM(2005) 59.

⁴ EE C , , σ. .

μεταφοράς φαίνεται ανεπαρκής ή ακατάλληλη για ορισμένα ζητήματα. Ο οργανισμός έχει επίσης την ευχέρεια να συνιστά στην Επιτροπή τροποποίηση του σχεδίου προτάσεων των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς ή πρόσθετες διατάξεις. Στην πράξη, ο μηχανισμός αυτός θα λάβει τη μορφή εποικοδομητικού και συνεχούς διαλόγου μεταξύ του οργανισμού, των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και της Επιτροπής. Η ανάμειξη του οργανισμού στα εν λόγω ζητήματα θα είναι καίριας σημασίας για να υπάρχει βεβαιότητα ότι η συνεργασία των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς εξελίσσεται κατά αποδοτικό και διαφανή τρόπο προς όφελος της εσωτερικής αγοράς.

- *Εξουσίες λήψης μεμονωμένων αποφάσεων.* Προκειμένου να χειρίζεται ιδιαίτερα διασυνοριακά ζητήματα, προτείνεται να δοθούν στον οργανισμό εξουσίες λήψης μεμονωμένων αποφάσεων για αιτήσεις εξαίρεσης⁵ όσον αφορά πάγια στοιχεία υποδομής ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος και ο οργανισμός να αποφασίζει για το εφαρμοστέο κανονιστικό καθεστώς σε υποδομή εγκατεστημένη στην επικράτεια περισσότερων του ενός κρατών μελών. Επιπλέον, ο οργανισμός θα είναι σε θέση να λάβει ειδικές αποφάσεις σε μεμονωμένα τεχνικά ζητήματα όταν αυτά ανατίθενται στον οργανισμό με βάση ιδιαίτερες κατευθυντήριες γραμμές υιοθετούμενες κατ'εφαρμογή των οδηγιών για το αέριο και την ηλεκτρική ενέργεια, στο πλαίσιο διαδικασίας επιτροπολογίας.
- *Γενικός συμβουλευτικός ρόλος.* Ο οργανισμός θα έχει εν γένει συμβουλευτικό ρόλο, προς την Επιτροπή, όσον αφορά ζητήματα ρύθμισης της αγοράς και μπορεί να εκδίδει μη δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές για τη διάδοση ορθών πρακτικών μεταξύ των εθνικών ρυθμιστικών αρχών. Κατά περίπτωση θα έχει επίσης την εξουσία να επανεξετάζει, υπό το πρίσμα των εκτελεστικών μέτρων που θεσπίζει η Επιτροπή κατ'εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας στον τομέα του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας, τυχόν αποφάσεις που λαμβάνονται από μια εθνική ρυθμιστική αρχή, οι οποίες επηρεάζουν άμεσα την εσωτερική αγορά, και να διατυπώνει γνώμη στην Επιτροπή.

Μολονότι οι εξουσίες του δεν μπορούν να επεκταθούν ώστε να καλύπτουν αποφάσεις θέσπισης προτύπων (όπως η επίσημη θέσπιση υποχρεωτικών κατευθυντήριων γραμμών), ο νέος οργανισμός θα διαδραματίσει συνολικώς ζωτικό ρόλο στην ανάπτυξη και εφαρμογή των κανόνων της ευρωπαϊκής αγοράς αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας.

3.3. Διοίκηση του προτεινόμενου οργανισμού συνεργασίας των ρυθμιστικών αρχών ενέργειας

Οι αρχές θεσμοθέτησης και διοίκησης του οργανισμού συνεργασίας των ρυθμιστικών αρχών ενέργειας βασίζονται καταρχήν στους πρότυπους κανόνες και πρακτικές για κοινοτικούς ρυθμιστικούς οργανισμούς.

Ωστόσο, χρειάζεται να ληφθεί υπόψη η αναγκαία ανεξαρτησία των κανονιστικών λειτουργιών. Για το σκοπό αυτό, πέραν του διοικητικού συμβουλίου που είναι υπεύθυνο για τα πάσης φύσεως διοικητικά και δημοσιονομικά θέματα, προτείνεται η δημιουργία ενός συμβουλίου ρυθμιστικών αρχών που είναι υπεύθυνο για τα πάσης φύσεως ρυθμιστικά θέματα και αποφάσεις. Ο διευθυντής, διοριζόμενος από το διοικητικό συμβούλιο μετά από διαβούλευση με το συμβούλιο ρυθμιστικών αρχών, θα εκλεγεί από κατάλογο προεπιλογής που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή. Ο διευθυντής θα εκπροσωπεί τον οργανισμό και θα είναι

⁵ Όπως ορίζονται στο άρθρο 22 της οδηγίας 2003/55/EK και στο άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1228/2003.

υπεύθυνος για την επί καθημερινής βάσεως διαχείριση. Επιπλέον, στη σύνθεση του οργανισμού προβλέπεται τμήμα προσφυγών το οποίο είναι αρμόδιο να χειρίζεται τις προσφυγές κατά αποφάσεων που εκδίδει ο οργανισμός.

3.4. Δημοσιονομικές πτυχές

Προτείνεται να διαθέτει ο οργανισμός, με δεδομένες τις εργασίες του, περιορισμένο προσωπικό 40 έως 50 ατόμων. Η εκτίμηση αυτή βασίζεται σε εκτεταμένη ανάλυση των απαιτήσεων στελέχωσης των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και σε προσεκτική ανάλυση των ελάχιστων πόρων που είναι αναγκαίοι για την επιτέλεση των προτεινόμενων εργασιών, ιδιαίτερα υπό το πρίσμα των δυνατοτήτων συνεργειών για την αξιοποίηση πόρων εντός των εθνικών ρυθμιστικών αρχών που θα υποβοηθούν το έργο του οργανισμού. Το προτεινόμενο προσωπικό ανταποκρίνεται στις ανάγκες των εν λόγω αρχών⁶. Όπως αναφέρεται ανωτέρω, εάν η Επιτροπή αποπειραθεί να επιτελέσει τις εργασίες των οργανισμών, το ύψος του απαιτούμενου προσωπικού θα είναι πολύ υψηλότερο.

Οι συνολικές ετήσιες δαπάνες του οργανισμού εκτιμώνται σε περίπου 6-7 εκατομμύρια € κατ' έτος, από τα οποία ποσό 5 εκατομμυρίων € για δαπάνες προσωπικού (λαμβάνοντας ως μέσον όρο το κατά κεφαλή κόστος του προσωπικού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δηλαδή 0,117 εκατομμύρια € κατ' έτος, που περιλαμβάνει τα έξοδα που συνδέονται με τη στέγαση και τις σχετικές διοικητικές δαπάνες), 1 εκατομμύριο € λειτουργικές δαπάνες (δαπάνες οργάνωσης συσκέψεων, εκπόνησης μελετών, καθώς και μετάφρασης, δημοσιεύσεων και δημόσιων σχέσεων) και το υπόλοιπο για κεφαλαιουχικές δαπάνες (σχετικά με την αγορά κινητών αγαθών και συναφείς δαπάνες) και δαπάνες αποστολών.

Οι ετήσιες δαπάνες του οργανισμού θα καλυφθούν από επιχορηγήσεις της Κοινότητας. Ο οργανισμός διαθέτει περιορισμένα έσοδα προερχόμενα από τέλη τα οποία καταβάλλουν τρίτες χώρες και τα οποία τις βαρύνουν όταν ο οργανισμός λαμβάνει ορισμένες αποφάσεις.

3.5. Ρόλος της Επιτροπής

Υπάρχουν καταρχήν τρεις διαφορετικές διασφαλίσεις για την κατοχύρωση της θέσης της Επιτροπής και του ρόλου της ως θεματοφύλακα της Συνθήκης.

Κατά πρώτον, όταν ο οργανισμός λαμβάνει απόφαση, η απόφαση αυτή είναι δεσμευτική μόνο για ειδικές τεχνικές καταστάσεις που προβλέπονται ρητά στον κανονισμό και τις οδηγίες ή προβλέπονται κατά περίπτωση από δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές. Ο οργανισμός δεν διαθέτει καμιά πολιτική διακριτική ευχέρεια εκτός του πλαισίου αυτού.

Κατά δεύτερον, αν η συνεργασία των ΔΣΜ ή οι αποφάσεις των ΕΡΑ απειλούν τον ενεργό ανταγωνισμό και την αποδοτική λειτουργία της αγοράς, η Επιτροπή ενημερώνεται πάραυτα από τον οργανισμό και δύναται ακολούθως να θεσπίσει τα αναγκαία μέτρα για τη διόρθωση της κατάστασης. Η Επιτροπή έχει επίσης τη δυνατότητα να επιλέξει να ενεργήσει με δική της πρωτοβουλία.

Κατά τρίτον, όποτε χρειάζεται να ληφθεί ουσιαστική απόφαση, αυτό μπορεί να γίνει μόνο από την Επιτροπή. Στις περιπτώσεις αυτές, ο οργανισμός έχει μόνο προπαρασκευαστικό και γνωμοδοτικό ρόλο. Η νομική υπηρεσία της Επιτροπής έχει αναλύσει προσεκτικά το κείμενο από την άποψη αυτή και διασφαλίζει ότι ο οργανισμός δεν διαθέτει εξουσία λήψης διακριτικής ουσιαστικής απόφασης.

⁶ Στην αιτιολογική έκθεση επισυνάπτεται οργανόγραμμα.

Επιπλέον, εναπόκειται στην Επιτροπή, μέσω της θέσπισης δεσμευτικών κατευθυντήριων γραμμών, να εξειδικεύσει περαιτέρω και να καθορίσει το ρόλο του οργανισμού.

4. ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

4.1. Μια ζωννή συνεργασία μεταξύ των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς είναι αναγκαία για την ενοποίηση των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου

Για να πραγματοποιηθεί η ενοποίηση της αγοράς, χρειάζονται επίσης ενεργός συνεργασία μεταξύ διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς (ΔΣΜ) και η θέσπιση ενός σαφούς και σταθερού κανονιστικού πλαισίου, η οποία περιλαμβάνει συντονισμό των κανονιστικών παρεμβάσεων. Χρειάζεται συμβατότητα των κανόνων πρόσβασης στο δίκτυο και των επιχειρησιακών κανόνων, πρέπει να συντελείται αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και ικανοποιητικός συντονισμός των νέων επενδύσεων για την αύξηση των δυναμικοτήτων διασύνδεσης. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας συνεργάζονται ήδη αυτοβούλως σε υφιστάμενες δομές, όπως οι σύνδεσμοι Ευρωπαϊκών Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς (ETSO) και Μεταφοράς Αερίου στην Ευρώπη (GTE). Συνεργάζονται σε επιχειρησιακά ζητήματα σε περιφερειακό επίπεδο και συμμετέχουν σε τεχνικούς φορείς, όπως η Ένωση Συντονισμού της Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (UCTE) και ο Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Διευκόλυνσης των Συναλλαγών Ενέργειας (EASEE-Gas). Οι πρωτοβουλίες αυτές πολυστρωματικής συνεργασίας βοήθησαν σοβαρά την εσωτερική αγορά και έχουν συμβάλει στη βελτίωση του βαθμού απόδοσης και της ασφάλειας των δικτύων.

Ωστόσο, η εκούσια αυτή συνεργασία έχει εμφανώς εξαντλήσει τα περιθώριά της και αναφέρονται ως παραδείγματα τα επεισόδια στο δίκτυο και οι γενικές διακοπές ηλεκτρισμού λόγω ελλιπούς συντονισμού της εκμετάλλευσης δικτύων ή ελλείψεως διασυνδέσεων στα ηλεκτρικά δίκτυα και τα δίκτυα αερίου, καθώς και οι δυσκολίες στη διατύπωση προτάσεων ή την επίτευξη συμφωνίας για κοινά τεχνικά πρότυπα. Ως εκ τούτου, προτείνεται να ανατεθεί στους διαχειριστές των συστημάτων μεταφοράς το έργο της ενίσχυσης της συνεργασίας τους σε ορισμένους τομείς καίριας σημασίας, με επικέντρωση στα ακόλουθα κύρια ζητήματα.

- *Ανάπτυξη αγοραίων και τεχνικών “κωδίκων”.* Για την ενοποίηση των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου χρειάζεται μια ομοιογενής σειρά τεχνικών και αγοραίων κωδίκων. Σήμερα, οι κώδικες αυτοί υφίστανται σε εθνική βάση ή μέσω συστάσεων οργανώσεων, όπως οι UCTE ή EASEE-gas. Το πρόβλημα με τη σημερινή κατάσταση είναι τριπλό: κατά πρώτον, οι ισχύοντες κανόνες δεν καλύπτουν όλες τις περιοχές που χρειάζονται εναρμόνιση ώστε να συντελέσουν στη λειτουργία μιας ενοποιημένης αγοράς, κατά δεύτερον οι εθνικοί κώδικες συχνά δεν είναι συμβατοί μεταξύ τους και κατά τρίτο συχνά δεν είναι νομικώς δεσμευτικοί ή επιβλητέοι. Παραδείγματα των κωδίκων αυτών είναι το λειτουργικό εγχειρίδιο της UCTE για την ασφάλεια και την αξιοπιστία των δικτύων μεταφοράς ηλεκτρισμού και οι συστάσεις της EASEE-gas για τις ιδιότητες του αερίου.
- Η πρόταση διατηρεί την εκούσια διαδικασία των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς ως ρεαλιστικό τρόπο ανάπτυξης λεπτομερών τεχνικών και αγοραίων κωδίκων. Οι κώδικες αυτοί συχνά είναι τεχνικώς πολύπλοκοι και χρειάζεται αποδοτική διαδικασία τροποποίησής τους όταν είναι αναγκαίο. Η πρόταση προσθέτει ισχυρή κανονιστική εποπτεία στο περιεχόμενο και στην παρακολούθηση της συμμόρφωσης και επιβολής των εν λόγω κανόνων εκ μέρους των εθνικών ρυθμιστικών αρχών, του οργανισμού ή/και της Επιτροπής, ανάλογα με τη φύση της υπόψη πρότασης. Σε περίπτωση που οι διαχειριστές

συστημάτων μεταφοράς δεν είναι σε θέση να συμφωνήσουν για αναγκαίους τεχνικούς και αγοραίους κώδικες ή δεν τους εφαρμόζουν, οι κανόνες αυτοί μπορεί να προταθούν και θεσπιστούν μέσω διαδικασίας επιτροπολογίας κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής.

- Συνολικώς, στην παρούσα πρόταση ορίζονται ένδεκα κύρια πεδία συνεργασίας. Το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας του ευρωπαϊκού δικτύου διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς (βλέπε σημείο 1.2), το οποίο καταρτίζεται σε διαβούλευση με όλους τους εμπλεκόμενους παράγοντες και το νέο οργανισμό συνεργασίας των ρυθμιστικών αρχών ενέργειας (βλέπε σημείο 3), θα θέσει προτεραιότητες και θα καθορίσει λεπτομερέστερα τους τεχνικούς και αγοραίους κώδικες που χρειάζονται. Η συνεργασία μεταξύ διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς θα πρέπει επίσης να περιλάβει την παρακολούθηση της υλοποίησης των τεχνικών και αγοραίων κωδίκων.
- *Δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας κοινού ενδιαφέροντος*: Με τη συνεργασία των ΔΣΜ αναμένεται να συγκροτηθεί πλαίσιο προσδιορισμού, χρηματοδότησης και διαχείρισης των αναγκαίων δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας που αποτελούν κινητήριες δυνάμεις της άρτιας τεχνικής ανάπτυξης και εξέλιξης των ευρωπαϊκών δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου, ιδιαίτερα για την προώθηση της ασφάλειας του εφοδιασμού και της ενεργειακής απόδοσης και τη δυνατότητα διείσδυσης τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών άνθρακα.
- *Συντονισμός της εκμετάλλευσης διασυνδεδεμένου δικτύου*. Η συνεργασία μεταξύ των ΔΣΜ θα περιλαμβάνει την από κοινού εκμετάλλευση των δικτύων ακολουθώντας συμφωνημένους αγοραίους και τεχνικούς κώδικες. Αφορά επίσης την ανταλλαγή επιχειρησιακών πληροφοριών για το δίκτυο και τη συντονισμένη δημοσίευση πληροφοριών για την απόκτηση πρόσβασης στο δίκτυο, για παράδειγμα μέσω κοινού κριτηρίου διαφάνειας.
- *Σχεδιασμός επενδύσεων*. Προκειμένου να καταστήσουν διαθέσιμη επαρκή δυναμικότητα μεταφοράς ώστε να καλύψει τη ζήτηση και να ενοποιήσει τις εθνικές αγορές, οι διαχειριστές δικτύων χρειάζονται συντονισμένο μακροχρόνιο σχεδιασμό της ανάπτυξης συστημάτων ώστε να προγραμματίζουν τις επενδύσεις σε δίκτυα και να παρακολουθούν τις εξελίξεις των δυναμικοτήτων δικτύων μεταφοράς. Θεωρείται ότι τα ευρωπαϊκά δίκτυα διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς θα δημοσιεύουν σχέδια ανάπτυξης δικτύων, τα οποία περιλαμβάνουν την εκπόνηση μοντέλου του ενοποιημένου δικτύου, την κατάστρωση υποθετικών εξελίξεων και την εκτίμηση της επανατακτικότητας του ενοποιημένου συστήματος και της ικανότητάς του να αποδώσει αποτελέσματα. Τα αναπτυξιακά αυτά σχέδια θα πρέπει να έχουν επαρκές βάθος χρόνου (π.χ. τουλάχιστον δέκα ετών) που να επιτρέπει τον έγκαιρο εντοπισμό επενδυτικών χασμάτων, ειδικότερα με γνώμονα διασυνοριακές δυναμικότητες.

Ιδιαίτερα για τις δύο τελευταίες από τις ανωτέρω εργασίες, περιφερειακές πρωτοβουλίες διαδραματίζουν θετικό ρόλο στην ενοποίηση της αγοράς. Η συνεργασία των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα πρέπει όντως να συμπληρώνεται σε περιφερειακό επίπεδο, ώστε να διασφαλίζεται αληθής πρόοδος στην πράξη, βέλτιστη διαχείριση του δικτύου⁷ και κατάλληλος σχεδιασμός και υλοποίηση επενδύσεων. Το κανονιστικό πλαίσιο θα πρέπει να προωθεί, συντονίζει και αναπτύσσει περιφερειακές πρωτοβουλίες μεταξύ διαχειριστή συστήματος μεταφοράς και ρυθμιστικών αρχών, όπως συμβαίνει με τις περιφερειακές πρωτοβουλίες στις οποίες πρωτοστατεί η ERGEG και με πρωτοβουλίες όπως το πενταμερές φόρουμ στη Βορειοδυτική Ευρώπη και όπως υποδεικνύουν μείζονες παράγοντες, όπως η Eurelectric.

4.2. Ένας βελτιωμένος μηχανισμός συνεργασίας

Έχει σημασία για τις δομές συνεργασίας των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς να είναι πλήρως αναγνωρισμένες σε ευρωπαϊκό επίπεδο ως αρμόδια αρχή για την επιτέλεση των ανωτέρω εργασιών. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα κατονομάσει επίσημα τα ευρωπαϊκά δίκτυα διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς (αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας) που είναι επιφορτισμένα με τις ανωτέρω εργασίες.

Όπως και οι εταιρείες, οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς οφείλουν να επιδεικνύουν διαφάνεια για τον τρόπο της μεταξύ τους συνεργασίας. Έχουν την ευχέρεια να αξιοποιήσουν υφιστάμενες δομές όπως οι GTE και ETSO. Ωστόσο, οι εργασίες και ευθύνες που απαιτούνται από τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς θα μεταφράζονται σε ανάγκη κεντρικής και σταθερής δομής συνεργασίας τόσο από πλευράς οργάνωσης όσο και πρακτικών εργαλείων σχεδιασμού και εκμετάλλευσης των δικτύων.

Ο οργανισμός συνεργασίας των ρυθμιστικών αρχών ενέργειας θα παρακολουθεί τον τρόπο κατά τον οποίο το ευρωπαϊκό δίκτυο διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς επιτελεί τις εργασίες που του έχουν ανατεθεί.

Η ανάμειξη και διαβούλευση των εμπλεκόμενων παραγόντων, όπως των παραγωγών, προμηθευτών, πελατών και διαχειριστών συστημάτων διανομής θα αναπτυχθεί ως τυπική πρακτική από τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς ευθύς εξαρχής όταν εργάζονται σε συγκεκριμένο θέμα. Για το σκοπό αυτό, θα διενεργείται διαβούλευση των εμπλεκόμενων παραγόντων για οποιοδήποτε σχέδιο αγοραίου και τεχνικού κώδικα που συντάσσεται από τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και θα δοθεί σε αυτούς η δυνατότητα να διατυπώνουν σχόλια σχετικά με το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς. Ο οργανισμός θα επιστατεί την ορθή διενέργεια της διαβούλευσης.

5. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Η παρούσα πρόταση στοχεύει επίσης στη βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου για τη διευκόλυνση της πρόσβασης τρίτων μερών σε υποδομές καίριας σημασίας, για την αύξηση της διαφάνειας στην αγορά, την ενίσχυση της ενοποίησης της αγοράς και τη βελτίωση της πρόσβασης πελατών λιανικής.

⁷ Για παράδειγμα, στην ηλεκτρική ενέργεια, είναι σαφές ότι χρειάζεται να προσδιοριστεί ο καθορισμός τεχνικών κωδίκων για κάθε χώρο συγχρονισμού συχνότητας ως προς ορισμένα ζητήματα.

5.1. Καθεστώς εξαίρεσης

Η τρέχουσα νομοθεσία δίνει τη δυνατότητα να εξαιρείται η μείζων νέα υποδομή από τους κανόνες της υπαγόμενης σε ρυθμίσεις πρόσβασης τρίτου μέρους, για προκαθορισμένο χρονικό διάστημα. Η δυνατότητα αυτή έχει χρησιμοποιηθεί για αρκετές υποδομές που έχουν ολοκληρωθεί ή είναι υπό κατασκευή, στις οποίες περιλαμβάνονται νέες διασυνδέσεις αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας και μονάδες LNG, έχει δε βοηθήσει να σημειωθεί πρόοδος σε έργα που συντελούν στην ασφάλεια του εφοδιασμού και στον ανταγωνισμό. Παράλληλα, η μέχρι τώρα εμπειρία δείχνει ότι οι φορείς ανάπτυξης έργων, οι ρυθμιστικές αρχές και η Επιτροπή θα μπορούσαν να επωφεληθούν από την ομαλή ροή της διαδικασίας αίτησης και χορήγησης εξαιρέσεων, καθώς και τη διευκρίνιση ορισμένων από τις προϋποθέσεις. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προτείνει να διατυπώσει κατευθυντήριες γραμμές ώστε να υποβοηθήσει τους αιτούντες και τις ρυθμιστικές αρχές στην εφαρμογή των απαιτούμενων όρων παραχώρησης εξαίρεσης. Για να υπάρχει βεβαιότητα ότι η εξαιρούμενη υποδομή δύναται παρά ταύτα να χρησιμοποιηθεί κατά βέλτιστο τρόπο από την αγορά, προτείνεται για τη νέα υποδομή να γενικευθούν οι ελάχιστες απαιτήσεις για την κατανομή δυναμικότητας και οι διατάξεις για τη διαχείριση της συμφόρησης, οι οποίες μέχρι τώρα εφαρμόζονταν μεμονωμένα για κάθε περίπτωση.

5.2. Διαφάνεια

Η εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου πάσχει από έλλειψη ρευστότητας και διαφάνειας που εμποδίζει την αποδοτική κατανομή πόρων, περιορίζοντας τις δυνατότητες αντιστάθμισης κινδύνων και αναστέλλοντας την είσοδο νέων παικτών. Χρειάζεται να αυξηθούν η εμπιστοσύνη στην αγορά, η ρευστότητά της και ο αριθμός των συμμετεχόντων, πολλαπλασιάζοντας τις πληροφορίες που διατίθενται σε αυτήν.

Οι τρέχουσες απαιτήσεις σχετικά με τη διαφάνεια εστιάζονται στη δημοσίευση της δυναμικότητας του δικτύου, ώστε οι συμμετέχοντες στην αγορά να είναι ικανοί να διακρίνουν αν διατίθεται δυναμικότητα και αν προσφέρεται στην αγορά το σύνολο της διαθέσιμης δυναμικότητας. Ωστόσο, οι συμμετέχοντες στην αγορά χρειάζονται επίσης να διαθέτουν ίση πρόσβαση στις πληροφορίες με τις οποίες προσδιορίζονται οι διακυμάνσεις των τιμών χονδρικής.

Επί του παρόντος, οι κατεστημένες επιχειρήσεις που είναι υπεύθυνες για το μεγαλύτερο μέρος των ροών αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, και οι οποίες έχουν στην κυριότητά τους το πλείστο των πάγιων στοιχείων στην αγορά, διαθέτουν περισσότερη και καλύτερη πρόσβαση στις πληροφορίες, απ'ό,τι οι νεοεισερχόμενοι. Στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας υπάρχουν απαιτήσεις υπό τη μορφή κατευθυντήριων γραμμών προσαρτημένων στον κανονισμό, με τις οποίες ορίζονται απαιτήσεις διαφάνειας σχετικά με την ηλεκτροπαραγωγή, αλλά δεν είναι επαρκείς, στον δε τομέα του αερίου δεν υπάρχουν επί του παρόντος τέτοιες απαιτήσεις. Ως εκ τούτου, προτείνεται να επεκταθούν οι απαιτήσεις διαφάνειας όσον αφορά τα αποθέματα αερίου, τις προβλέψεις ζήτησης και προσφοράς, τις δαπάνες για την εξισορρόπηση του δικτύου και τις εμπορικές συναλλαγές.

Η ορθή και πλήρης εφαρμογή των ανωτέρω απαιτήσεων χρειάζεται να υπόκειται στον έλεγχο και την παρακολούθηση των εθνικών ρυθμιστικών αρχών, επομένως χρειάζεται να ενισχυθούν ανάλογα οι εξουσίες των εν λόγω αρχών.

Σχετικά με το πρόβλημα της διαφάνειας όσον αφορά παράγωγα και χρηματοπιστωτικά μέσα, ως προς την οποία οι παρούσες προτάσεις δεν προβλέπουν επιπρόσθετες απαιτήσεις για τις οικείες εταιρείες, η Επιτροπή θα εξετάσει αναλυτικά το ζήτημα αυτό και θα καταλήξει σε συμπεράσματα προς τα μέσα του 2008. Ο οργανισμός συνεργασίας των ρυθμιστικών αρχών ενέργειας και η ευρωπαϊκή επιτροπή ρυθμιστικών αρχών των αγορών κινητών αξιών καλούνται να συνεργασθούν ώστε να διερευνήσουν περαιτέρω το θέμα και να συμβουλευθούν εάν οι συναλλαγές στο πλαίσιο συμβάσεων προμήθειας αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να υπόκεινται σε απαιτήσεις διαφάνειας πριν ή/και μετά την εμπορική συναλλαγή.

5.3. Πρόσβαση στην αποθήκευση

Η ισχύουσα οδηγία για την εσωτερική αγορά αερίου ορίζει ότι όποτε η αποθήκευση αποτελεί ουσιαστικής σημασίας εγκατάσταση για τον εφοδιασμό πελατών οι φορείς εκμετάλλευσης αποθηκευτικών χώρων οφείλουν να παραχωρούν πρόσβαση σε τρίτα μέρη. Τα κράτη μέλη μπορούν να διασφαλίσουν την πρόσβαση στις εν λόγω εγκαταστάσεις αποθήκευσης διαλέγοντας είτε να θέσουν προϋποθέσεις οριζόμενες από τη ρυθμιστική αρχή είτε να υποχρεώσουν τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς να διαπραγματεύονται με τους πελάτες τους όρους της πρόσβασης. Οι περιεχόμενες στην οδηγία απαιτήσεις περιορίζονται στη διατύπωση αρχών και αφήνουν μεγάλα περιθώρια στα κράτη μέλη να ορίσουν το κανονιστικό τους πλαίσιο. Οι λόγω αρχές απέκτησαν ακολούθως ουσιαστικό περιεχόμενο μέσω του φόρουμ της Μαδρίτης, όπου όλοι οι εμπλεκόμενοι παράγοντες συμφώνησαν σε εκούσιες «κατευθυντήριες γραμμές ορθής πρακτικής στην πρόσβαση τρίτων μερών για φορείς εκμετάλλευσης αποθηκευτικών συστημάτων» (GGPSSO). Ωστόσο, η ERGEG κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η συνολική υλοποίηση των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών είναι ελλιπής.

Προκειμένου να εφαρμοστούν αποτελεσματικά οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές, η Επιτροπή προτείνει τέσσερα μέτρα:

- Να καταστούν οι κατευθυντήριες γραμμές νομικώς δεσμευτικές και να προβλεφθεί λεπτομερής υλοποίηση των κατευθυντήριων γραμμών μέσω επιτροπολογίας.
- Να θεσπιστεί νομικός και λειτουργικός διαχωρισμός των φορέων εκμετάλλευσης συστημάτων αποθήκευσης οι οποίοι αποτελούν τμήμα επιχειρήσεων προμήθειας.
- Να ενισχυθούν οι εξουσίες των εθνικών ρυθμιστικών αρχών ώστε οι τελευταίες να ασκούν εποπτεία της πρόσβασης στην αποθήκευση.
- Να απαιτηθεί σαφήνεια του κανονιστικού καθεστώτος που εφαρμόζεται στις εγκαταστάσεις αποθήκευσης.

Προκειμένου να καταστούν οι κατευθυντήριες γραμμές νομικώς δεσμευτικές, ο κανονισμός θα επεκταθεί ώστε να ορίζει τον τρόπο κατά τον οποίο οι φορείς εκμετάλλευσης συστημάτων αποθήκευσης θα προσφέρουν υπηρεσίες πρόσβασης τρίτων μερών, καθώς και τον τρόπο κατανομής δυναμικότητας και διαχείρισης της συμφόρησης. Στον κανονισμό θα ορίζονται επίσης οι απαιτήσεις διαφάνειας και ο τρόπος κατά τον οποίο θα δοθεί η δυνατότητα ανάπτυξης δευτερογενούς αγοράς σε δυναμικότητα αποθήκευσης. Με τους κανόνες αυτούς θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι όλα τα αποθηκευτικά μέσα που είναι διαθέσιμα σε τρίτα μέρη προσφέρονται στην αγορά κατά τρόπο αμερόληπτο και διαφανή, και ότι αποθαρρύνεται ζωηρά η αποθησαύριση δυναμικότητας. Οι κανόνες αυτοί θα συντελούν επίσης στη

διασφάλιση συνέπειας με τις προτεινόμενες ελάχιστες απαιτήσεις για την εξαιρούμενη υποδομή.

Επιβάλλοντας το νομικό και λειτουργικό διαχωρισμό των φορέων εκμετάλλευσης αποθηκευτικών συστημάτων, θα ενισχυθεί σε μεγάλο βαθμό η ενεργός πρόσβαση στην αποθήκευση. Το γεγονός ότι σήμερα όταν οι προμηθευτές χρειάζονται δυναμικότητα αποθήκευσης οφείλουν να απευθυνθούν στους ανταγωνιστές τους για να καλύψουν με σύμβαση την αποθηκευτική τους ανάγκη δεν αυξάνει την εμπιστοσύνη στην αγορά και αποτελεί σοβαρό εμπόδιο για νεοεισερχόμενους. Η απαίτηση φορέων εκμετάλλευσης αποθηκευτικών συστημάτων με διαχωρισμένες δραστηριότητες θα βελτιώσει την κατάσταση αυτή και θα επιτρέψει στους ανταγωνιστές και στις ρυθμιστικές αρχές να ελέγχουν ότι προσφέρεται στην αγορά το σύνολο της διαθέσιμης αποθηκευτικής δυναμικότητας.

Η Επιτροπή προτείνει να άρει την ασάφεια που υφίσταται ως προς την αναλογία αποθηκευτικής δυναμικότητας που προσφέρεται στην αγορά, απαιτώντας από όλα τα κράτη μέλη να ορίσουν κριτήρια για το χρόνο και τον τρόπο εφαρμογής της πρόσβασης τρίτων στην αποθηκευτική δυναμικότητα, τα οποία πρέπει να δημοσιοποιούνται. Έργο της ρυθμιστικής αρχής είναι έπειτα ο έλεγχος της τήρησης των ανωτέρω κριτηρίων σε όλους τους αποθηκευτικούς χώρους.

5.4. Πρόσβαση σε τερματικούς σταθμούς LNG

Ο ρόλος του υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) στον εφοδιασμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αέριο καθίσταται όλο και σπουδαιότερος, προγραμματίζονται δε ή ευρίσκονται σε εξέλιξη πολλές επενδύσεις σε τερματικούς σταθμούς LNG. Για το λόγο αυτό, χρειάζονται κανόνες για τη διαφανή πρόσβαση σε τερματικούς σταθμούς LNG. Οι ρυθμιστικές αρχές έχουν εντοπίσει τη σχετική ανάγκη, η δε ERGEG έχει ετοιμάσει κατευθυντήριες γραμμές με σκοπό τη διαμόρφωση κοινής θεώρησης ως προς την πρόσβαση τρίτων μερών σε τερματικούς σταθμούς LNG.

Μολονότι πολλοί κατασκευασμένοι τερματικοί σταθμοί LNG έχουν χρησιμοποιήσει τις δυνατότητες εξαίρεσης από την πρόσβαση τρίτων μερών και τη ρυθμιστική παρέμβαση βάσει του άρθρου 22 της οδηγίας, υπάρχουν επίσης τερματικοί σταθμοί LNG στους οποίους εφαρμόζονται οι κανόνες για την πρόσβαση τρίτων μερών. Επειδή η τρέχουσα οδηγία επιβάλλει απλώς μια γενική απαίτηση υπαγωγής της πρόσβασης σε κανονιστικές ρυθμίσεις, αυτό αφήνει περιθώρια για αποκλίνουσες ερμηνείες μεταξύ κρατών μελών. Επιπλέον, μια εξαίρεση με βάση το άρθρο 22 είναι πάντοτε προσωρινή, όταν δε έχει παρέλθει η περίοδος εξαίρεσης, οι τερματικοί σταθμοί LNG θα υπόκεινται σε κανονιστικές ρυθμίσεις. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προτείνει να επιβάλει ακριβέστερα καθορισμένους κανόνες πρόσβασης τρίτων μερών σε τερματικούς σταθμούς LNG. Προκειμένου να καταστούν οι κατευθυντήριες γραμμές νομικώς δεσμευτικές, ο κανονισμός θα επεκταθεί ώστε να ορίζει τον τρόπο κατά τον οποίο οι φορείς εκμετάλλευσης τερματικών σταθμών LNG θα προσφέρουν υπηρεσίες πρόσβασης τρίτων μερών και τον τρόπο κατά τον οποίο θα κατανέμουν δυναμικότητα και θα διαχειρίζονται τη συμφόρηση. Θα ορίζει επίσης τις απαιτήσεις διαφάνειας και θα προτείνει μέτρα που καθιστούν δυνατή την ανάπτυξη δευτερογενούς αγοράς δυναμικότητας τερματικών σταθμών. Οι κανόνες αυτοί θα βοηθούν επίσης στη διασφάλιση συνέπειας με τις προτεινόμενες ελάχιστες απαιτήσεις για την εξαιρούμενη υποδομή.

5.5. Μακροχρόνιες συμφωνίες προμήθειας

Οι κατάντη διμερείς συμφωνίες προμήθειας προσφέρουν την ευκαιρία σε ενεργοβόρες βιομηχανίες να επιτύχουν πλέον προβλέψιμες τιμές. Ωστόσο, επειδή οι εν λόγω συμφωνίες εμποδίζουν τους καταναλωτές να αλλάξουν προμηθευτή και περιορίζουν τοιούτοτρόπως τον ανταγωνισμό, ενέχουν τον κίνδυνο μονοπωλιακού ελέγχου της κατάντη αγοράς. Για να μειώσει την επικρατούσα αβεβαιότητα στην αγορά, κατά τους επόμενους μήνες η Επιτροπή θα δώσει οδηγίες, στην ενδεδειγμένη μορφή, σχετικά με τη συμμόρφωση των κατάντη μακροχρόνιων διμερών συμφωνιών προμήθειας με το κοινοτικό δίκαιο περί ανταγωνισμού.

5.6. Ένα πλαίσιο για τη σταδιακή καθιέρωση μιας ευρωπαϊκής αγοράς λιανικής

Ούτε στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας ούτε στην αντίστοιχη του αερίου είναι ακόμη δυνατό να γίνει λόγος για μια ευρωπαϊκή αγορά λιανικής (νοικοκυριά και μικρές επιχειρήσεις), καθώς οι πελάτες, με την παραδοχή ότι υφίσταται επιλογή, εξακολουθούν να υποχρεούνται να χρησιμοποιούν προμηθευτές εγκατεστημένους στην ίδια χώρα. Η καθιέρωση μιας αληθούς ευρωπαϊκής αγοράς τελικού χρήστη αποτελεί τον απώτατο στόχο των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου: είναι αναγκαία για τη δημιουργία ανταγωνιστικών αγορών και για την επίτευξη της ανώτατης απόδοσης. Η απελευθέρωση της αγοράς λιανικής είναι σημαντική για να διασφαλιστεί ότι όλοι οι πολίτες της ΕΕ είναι σε θέση να επωφεληθούν από τον ανταγωνισμό. Αν η απελευθέρωση εφαρμοζόταν μόνο σε μεγάλους πελάτες, τα ευρωπαϊκά νοικοκυριά θα κατέληγαν να επιδοτούν τη βιομηχανία τους. Από την 1η Ιουλίου 2007, όλες οι αγορές λιανικής στην ΕΕ έχουν ανοίξει στον ανταγωνισμό, αλλά στην πράξη πολλοί καταναλωτές είναι δεμένοι με τους παλαιούς προμηθευτές τους επειδή δεν έχει στηθεί κατάλληλο νομικό πλαίσιο, όπως επιβάλλεται. Μια ευρωπαϊκή αγορά λιανικής μπορεί να δημιουργηθεί σταδιακά και μόνο. Για να τονώσει την πορεία αυτή, η Επιτροπή εξετάζει τη συγκρότηση φόρουμ λιανικής κατ'αναλογία της θετικής εμπειρίας με τα φόρα της Φλωρεντίας και της Μαδρίτης. Το φόρουμ αυτό θα επιτρέψει την επικέντρωση σε ειδικά ζητήματα της αγοράς λιανικής και αναμένεται να χρησιμεύσει ως πλαίσιο έδρασης για να προωθήσουν όλοι οι εμπλεκόμενοι παράγοντες την καθιέρωση μιας ευρωπαϊκών διαστάσεων αγοράς λιανικής. Με το φόρουμ θα δοθούν οδηγίες για τις προτεινόμενες υποχρεώσεις των κρατών μελών και των ρυθμιστικών αρχών να θεσπίσουν σαφείς κανόνες για τον ανταγωνισμό στην αγορά λιανικής, με σκοπό τη σταδιακή εναρμόνιση των κανόνων που διέπουν την αγορά ώστε να καταστεί δυνατή η λειτουργία διασυνοριακών αγορών λιανικής.

Οι εύρυθμα λειτουργούσες αγορές λιανικής θα διαδραματίσουν επίσης πολύ σημαντικό ρόλο στο να συνειδητοποιήσει ο κόσμος περισσότερο το πρόβλημα της εγχώριας ενεργειακής κατανάλωσης και των δαπανών ενέργειας, εφόσον τα πάσης φύσεως μέτρα για τη μείωση των εκπομπών CO₂ και την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης απαιτούν δράση από τα νοικοκυριά. Ο ανταγωνισμός για την παροχή ενέργειας στα νοικοκυριά θα ενδυναμώσει τη συνειδητοποίηση της ενεργειακής παραμέτρου. Ωστόσο, οι τρέχουσες πρακτικές κατά τις οποίες οι καταναλωτές λαμβάνουν μόνο τον τελικό λογαριασμό για την κατανάλωσή τους μετά από ένα έτος δεν δημιουργεί τέτοια συνειδητοποίηση, ούτε δίνει στους προμηθευτές τη δυνατότητα να αναπτύξουν ανταγωνιστικές υπηρεσίες που κάνουν διάκριση μεταξύ νοικοκυριών με συγκεκριμένες ανάγκες. Ως εκ τούτου, οι προμηθευτές χρειάζεται να δίνουν περισσότερες πληροφορίες ώστε οι πελάτες να ενημερώνονται συχνότερα για την ενεργειακή τους κατανάλωση και τις σχετικές δαπάνες.

Είναι προφανές ότι η ελευθερία επιλογής για τους καταναλωτές πρέπει να συνοδεύεται από ισχυρές εγγυήσεις για τα δικαιώματά τους. Οι ευπαθείς καταναλωτές ήδη διαθέτουν υψηλό βαθμό προστασίας στην τρέχουσα οδηγία ώστε να διασφαλίζεται ότι διαθέτουν πρόσβαση στην ενέργεια που χρειάζονται για έναν ομαλό βίο. Τα μέτρα αυτά έχουν όμως εφαρμοστεί λανθασμένα σε ορισμένες χώρες, προκειμένου δε η Επιτροπή να διευκρινίσει το σχετικό πλαίσιο, προτείνει τον ορισμό δεσμευτικών κατευθυντήριων γραμμών. Παράλληλα, η Επιτροπή προτείνει να ενισχυθούν τα δικαιώματα όλων των πελατών, μεταξύ άλλων παραχωρώντας τους το δικαίωμα να αλλάζουν προμηθευτή οποτεδήποτε και επιβάλλοντας στις ενεργειακές εταιρείες την υποχρέωση να εκκαθαρίζονται οι λογαριασμοί εντός μηνός μετά την αλλαγή προμηθευτή από τον καταναλωτή.

Τέλος, η Επιτροπή έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι για τους διαχειριστές συστημάτων διανομής (ΔΣΔ) είναι επαρκείς οι τρέχοντες κανόνες για το νομικό και λειτουργικό διαχωρισμό δραστηριοτήτων. Ως εκ τούτου, δεν προτείνει να επεκταθούν στους ΔΣΔ οι περιγραφόμενοι στο ανωτέρω σημείο 4 κανόνες για τον ιδιοκτησιακό διαχωρισμό.

6. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ

6.1. Παρακολούθηση της ασφάλειας του εφοδιασμού εκ μέρους των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς

Έχει σημασία να διασφαλιστεί ότι τα συστήματα ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου μπορούν να καλύψουν τη ζήτηση ακόμη και σε περιόδους αιχμής. Στην περίπτωση της ηλεκτρικής ενέργειας, τούτο καθίσταται δυνατό μόνον εφόσον υπάρχει αρκετή δυναμικότητα ηλεκτροπαραγωγής (επάρκεια ηλεκτροπαραγωγής), το δε δίκτυο είναι ικανό να μεταφέρει την ενέργεια από τους φορείς ηλεκτροπαραγωγής στους τελικούς καταναλωτές (επάρκεια δικτύου). Στην περίπτωση του αερίου, χρειάζεται να είναι εγκατεστημένη επαρκής δυναμικότητα εισαγωγής και αποθήκευσης.

Η οδηγία 2005/89/EK απαιτεί από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές να συντάσσουν ετησίως, με τη βοήθεια των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς, έκθεση προς την Επιτροπή σχετικά με την ασφάλεια της προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας. Η οδηγία 2004/67/EK απαιτεί από τα κράτη μέλη να συντάσσουν έκθεση σχετικά με την κατάσταση της ασφάλειας του εφοδιασμού με αέριο και το κανονιστικό πλαίσιο για την ενίσχυση των επενδύσεων σε υποδομή. Οι προτεινόμενες τροπολογίες στους κανονισμούς (ΕΚ) αριθ. 1228/2003 και (ΕΚ) αριθ. 1775/2005 αναθέτουν στο δίκτυο των ευρωπαϊκών διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς το έργο της κατάρτισης προβλέψεων της επάρκειας του συστήματος καθ'εκάστη θερινή και χειμερινή περίοδο, καθώς και μακροχρονίως. Είναι ανάγκη να καταρτίζονται ευρωπαϊκές προοπτικές ώστε να συνεκτιμώνται οι δυνατότητες εξαγωγών και εισαγωγών ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου υπό συνθήκες αιχμής ζήτησης. Λόγω των διασυνοριακών ροών ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου εντός της εσωτερικής αγοράς, χρειάζεται να εκπονούνται οι προοπτικές σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

6.2. Συνεργασία των κρατών μελών

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία διαθέτει δύο μέσα που ασχολούνται με την ασφάλεια του εφοδιασμού με αέριο. Κατά πρώτον, η οδηγία 2003/55/EK προέβλεψε γενικές υποχρεώσεις παρακολούθησης για τα κράτη μέλη. Κατά δεύτερον, η οδηγία 2004/67/EK αφορά ειδικώς μέτρα κατοχύρωσης της ασφάλειας του εφοδιασμού με αέριο. Με την τελευταία οδηγία συγκροτείται ομάδα συντονισμού στον τομέα του αερίου και ορίζεται «κοινοτικός μηχανισμός» σε περίπτωση διατάραξης του εφοδιασμού.

Τα ανωτέρω μέσα προβλέπουν πλαίσιο έδρασης συντονισμού. Δεν ορίζουν ποσοτικούς στόχους όσον αφορά την ασφάλεια του εφοδιασμού, ούτε προβλέπουν τυχόν υποχρέωση όσον αφορά τα αποθέματα αερίου. Τέλος, δεν προβλέπουν πλαίσιο περιφερειακής συνεργασίας σε περίπτωση σοβαρών διαταράξεων του εφοδιασμού.

Η οδηγία 2004/67/EK μόλις πρόσφατα μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο από τα κράτη μέλη. Στο άρθρο 10 ορίζει ότι η Επιτροπή θα συντάξει έκθεση, μέχρι τις 19 Μαΐου 2008, σχετικά με την υλοποίηση της οδηγίας και ιδιαίτερα την αποτελεσματικότητα των μέσων της, μπορεί δε να διατυπώσει περαιτέρω προτάσεις όσον αφορά την ασφάλεια του εφοδιασμού. Ειδικότερα, η ανωτέρω έκθεση θα πραγματεύεται μέτρα ασφάλειας του εφοδιασμού σε σχέση με αποθέματα αερίου.

Για το λόγο αυτό, ως πρώτο βήμα, οι παρούσες προτάσεις δεν τροποποιούν την οδηγία 2004/67/EK, παρά ασχολούνται με δύο μόνο ζητήματα:

- *Αυξημένες υποχρεώσεις διαφάνειας στο επίπεδο των εμπορικών αποθεμάτων.* Κάθε φορέας εκμετάλλευσης αποθηκευτικών μονάδων θα υποχρεούται να δημοσιεύει, σε καθημερινή βάση, την ποσότητα του ωφέλιμου αερίου που διαθέτει στις εγκαταστάσεις του. Η υποχρέωση αυτή θα αυξήσει σημαντικά την αμοιβαία εμπιστοσύνη για περιφερειακή και διμερή συνδρομή σε περίπτωση σοβαρών διαταράξεων του εφοδιασμού.
- *Αλληλεγγύη.* Προτείνεται να συνεργάζονται τα κράτη μέλη ώστε να προωθήσουν την περιφερειακή και διμερή αλληλεγγύη. Η συνεργασία αυτή προορίζεται να καλύψει καταστάσεις οι οποίες είναι πιθανό να συνεπάγονται σοβαρές διαταράξεις του εφοδιασμού με αέριο, που πλήττουν ένα κράτος μέλος. Παραδείγματα του συντονισμού αυτού αποτελούν η απλούστευση εθνικών μέτρων αντιμετώπισης καταστάσεων ανάγκης και η επεξεργασία πρακτικών λεπτομερειών για αμοιβαία συνδρομή. Η Επιτροπή θα θεσπίσει, αν παραστεί ανάγκη, κατευθυντήριες γραμμές για συνεργασία περιφερειακής αλληλεγγύης.

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/54/ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 47 παράγραφος 2, τα άρθρα 55 και 95,

την πρόταση της Επιτροπής⁸,

τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁹,

τη γνώμη της Επιτροπής Περιφερειών¹⁰,

αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 251 της συνθήκης¹¹,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στόχοι της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία υλοποιείται σταδιακά σε ολόκληρη την Κοινότητα από το 1999, είναι η παροχή πραγματικών επιλογών σε όλους τους καταναλωτές της ΕΕ, πολίτες ή επιχειρήσεις, η παροχή νέων επιχειρηματικών ευκαιριών και η αύξηση των διασυνοριακών συναλλαγών, ώστε να επιτευχθούν βελτιώσεις αποδοτικότητας, ανταγωνιστικές τιμές, υψηλότερα πρότυπα παρεχόμενων υπηρεσιών, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην ασφάλεια του εφοδιασμού και στην αειφορία.
- (2) Η οδηγία 2003/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2003, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της οδηγίας 96/92/ΕΚ¹² συνέβαλε σημαντικά στη δημιουργία της εν λόγω εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

⁸ ΕΕ C [...], [...], σ. [...].

⁹ ΕΕ C [...], [...], σ. [...].

¹⁰ ΕΕ C [...], [...], σ. [...].

¹¹ ΕΕ C [...], [...], σ. [...].

¹² ΕΕ L 176 της 15.7.2003, σ. 37.

- (3) Ωστόσο, σε καμία εταιρεία στην Κοινότητα δεν είναι επί του παρόντος δυνατόν να εξασφαλιστεί το δικαίωμα να πωλεί ηλεκτρική ενέργεια σε οποιοδήποτε κράτος μέλος, επί ίσους όρους και χωρίς διακρίσεις ή μειονεκτήματα. Συγκεκριμένα, δεν παρέχεται ακόμη πρόσβαση στο δίκτυο χωρίς διακρίσεις και εξίσου αποτελεσματικό επίπεδο ρυθμιστικής εποπτείας σε όλα τα κράτη μέλη, επειδή είναι ανεπαρκές το ισχύον νομικό πλαίσιο.
- (4) Στην ανακοίνωση της Επιτροπής της 10ης Ιανουαρίου 2007 με τίτλο «Ενεργειακή πολιτική για την Ευρώπη»¹³ τονίσθηκε η σημασία της ενοποίησης της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και της δημιουργίας ίσων όρων ανταγωνισμού για όλες τις εγκατεστημένες στην Κοινότητα εταιρείες. Η ανακοίνωση σχετικά με την εσωτερική αγορά ενέργειας¹⁴ και η τελική έκθεση σχετικά με την έρευνα του ανταγωνισμού στον κλάδο¹⁵ κατέδειξαν ότι οι υφιστάμενοι κανόνες και μέτρα δεν παρέχουν το αναγκαίο πλαίσιο για την επίτευξη του στόχου μιας εύρυθμα λειτουργούσας εσωτερικής αγοράς.
- (5) Χωρίς τον αποτελεσματικό διαχωρισμό των δικτύων από τις δραστηριότητες παραγωγής και προμήθειας είναι εγγενής ο κίνδυνος διακρίσεων στην εκμετάλλευση των δικτύων, αλλά και στην παροχή κινήτρων στις κάθετα ολοκληρωμένες εταιρείες για την πραγματοποίηση των ενδεδειγμένων επενδύσεων στα δίκτυά τους.
- (6) Οι κανόνες νομικού και λειτουργικού διαχωρισμού που ισχύουν επί του παρόντος δεν οδήγησαν σε αποτελεσματικό διαχωρισμό των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς. Στη σύνοδό του που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 8 και 9 Μαρτίου 2007, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να καταρτίσει νομοθετικές προτάσεις για τον αποτελεσματικό διαχωρισμό των δραστηριοτήτων προμήθειας και παραγωγής από τις επιχειρήσεις δικτύου.
- (7) Ο αποτελεσματικός διαχωρισμός είναι δυνατόν να διασφαλιστεί μόνον με την άρση του εγγενούς κινήτρου για τις κάθετα ολοκληρωμένες εταιρείες να προβαίνουν σε διακρίσεις κατά των ανταγωνιστών τους όσον αφορά την πρόσβαση στο δίκτυο και τις επενδύσεις. Ο διαχωρισμός της ιδιοκτησίας, πράγμα που προϋποθέτει ότι ο ιδιοκτήτης δικτύου ορίζεται ως ο διαχειριστής του δικτύου και είναι ανεξάρτητος από συμφέροντα προμήθειας και παραγωγής, είναι ο αποτελεσματικότερος τρόπος για την επίλυση της εγγενούς σύγκρουσης συμφερόντων και την εγγύηση της ασφάλειας του εφοδιασμού. Για τον λόγο αυτό, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμά του της 10ης Ιουλίου 2007 σχετικά με τις προοπτικές για την εσωτερική αγορά αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, αναφέρει τον διαχωρισμό της μεταφοράς από την ιδιοκτησία ως το πιο αποτελεσματικό μέσο για την προώθηση των επενδύσεων σε υποδομή χωρίς διακρίσεις, τη δίκαιη πρόσβαση των νεοεισερχομένων στο δίκτυο και τη διαφάνεια της αγοράς. Κατά συνέπεια, πρέπει να απαιτείται από τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν ότι το πρόσωπο ή πρόσωπα δεν δικαιούνται να ασκούν έλεγχο - όπου συμπεριλαμβάνεται ο έλεγχος μέσω δικαιωμάτων αναστέλλουσας μειοψηφίας επί αποφάσεων στρατηγικής σημασίας όπως, για παράδειγμα, σχετικά με επενδύσεις - επί

¹³ COM(2007) 1.

¹⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο – Προοπτικές για την εσωτερική αγορά αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας - COM(2006) 841.

¹⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ανακοίνωση της Επιτροπής, «Έρευνα δυνάμει του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 στον ευρωπαϊκό κλάδο του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας (Τελική Έκθεση)» - SEC(2006) 1724.

μιας επιχείρησης παραγωγής ή προμήθειας και, ταυτοχρόνως, να κατέχουν συμμετοχή ή να ασκούν δικαιώματα σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς. Αντιστρόφως, πρέπει να αποκλείεται η δυνατότητα να κατέχει συμμετοχή ή να ασκεί δικαιώματα σε επιχείρηση προμήθειας όποιος ελέγχει διαχειριστή συστήματος μεταφοράς.

- (8) Επειδή για τον διαχωρισμό της ιδιοκτησίας απαιτείται, σε ορισμένες περιπτώσεις, η αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων, πρέπει να δοθεί στα κράτη μέλη πρόσθετος χρόνος για να εφαρμόσουν τις σχετικές διατάξεις. Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη τους κάθετους δεσμούς μεταξύ των κλάδων της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου, οι διατάξεις σχετικά με τον διαχωρισμό πρέπει να εφαρμοστούν οριζόντια και στους δύο κλάδους.
- (9) Για να εξασφαλιστεί η πλήρης ανεξαρτησία της εκμετάλλευσης του δικτύου από συμφέροντα προμήθειας και παραγωγής και για να αποφευχθεί η ανταλλαγή οποιωνδήποτε εμπιστευτικών πληροφοριών, πρέπει να μην είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου διαχειριστή συστήματος μεταφοράς πρόσωπο το οποίο είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου επιχείρησης που εκτελεί οποιαδήποτε από τις λειτουργίες παραγωγής ή προμήθειας. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να μην έχει το δικαίωμα να διορίζει μέλη του διοικητικού συμβουλίου διαχειριστή συστήματος μεταφοράς πρόσωπο το οποίο κατέχει συμμετοχή σε επιχείρηση προμήθειας.
- (10) Η καθιέρωση διαχειριστών συστημάτων ανεξάρτητων από συμφέροντα προμήθειας και παραγωγής πρέπει να καθιστά δυνατόν να διατηρούν οι κάθετα ολοκληρωμένες εταιρείες την ιδιοκτησία των πάγιων στοιχείων του δικτύου, διασφαλίζοντας παράλληλα τον αποτελεσματικό διαχωρισμό συμφερόντων, υπό τον όρο ότι ο ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος ασκεί όλες τις δραστηριότητες του διαχειριστή συστήματος και ότι έχουν θεσπισθεί λεπτομερής κανονιστική ρύθμιση και εκτενείς μηχανισμοί ρυθμιστικού ελέγχου.
- (11) Επομένως, όταν επιχείρηση στην οποία ανήκει σύστημα μεταφοράς είναι μέρος κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης, πρέπει να παρέχεται στα κράτη μέλη η δυνατότητα να επιλέγουν μεταξύ του διαχωρισμού της ιδιοκτησίας και, κατά παρέκκλιση, της καθιέρωσης διαχειριστών συστημάτων διαχειριστών συστημάτων ανεξάρτητων από συμφέροντα προμήθειας και παραγωγής. Η πλήρης αποτελεσματικότητα της λύσης του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος πρέπει να εξασφαλίζεται με ειδικούς πρόσθετους κανόνες. Προκειμένου να διαφυλαχθούν πλήρως τα συμφέροντα των μετόχων των κάθετα ολοκληρωμένων εταιρειών, τα κράτη μέλη πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν να εφαρμόσουν τον διαχωρισμό της ιδιοκτησίας είτε μέσω άμεσης πώλησης είτε μέσω διάσπασης των μετοχών της κάθετα ολοκληρωμένης εταιρείας σε μετοχές της εταιρείας δικτύου και σε μετοχές της εναπομένουσας δραστηριότητας προμήθειας και παραγωγής, υπό τον όρο ότι τηρούνται οι απαιτήσεις που προκύπτουν από τον διαχωρισμό της ιδιοκτησίας.
- (12) Η υλοποίηση του αποτελεσματικού διαχωρισμού πρέπει να τηρεί την αρχή της μη διάκρισης μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Για τον σκοπό αυτό, πρέπει να μην παρέχεται η δυνατότητα σε πρόσωπο να ασκεί οποιαδήποτε επιρροή, είτε μεμονωμένα είτε από κοινού, στη σύνθεση, την ψηφοφορία ή τη λήψη αποφάσεων των οργάνων τόσο των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς όσο και των επιχειρήσεων προμήθειας. Εφόσον το εν λόγω κράτος μέλος είναι σε θέση να αποδείξει ότι τηρείται αυτή η απαίτηση, δύο διαφορετικοί δημόσιοι οργανισμοί επιτρέπεται να ελέγχουν

αφενός τις δραστηριότητες παραγωγής και εφοδιασμού και, αφετέρου, τις δραστηριότητες μεταφοράς.

- (13) Ο πλήρης διαχωρισμός των δραστηριοτήτων δικτύου και προμήθειας πρέπει να εφαρμοσθεί σε ολόκληρη την Κοινότητα, ώστε οποιοσδήποτε διαχειριστής δικτύου ή θυγατρική του εταιρεία στην Κοινότητα να μην επιτρέπεται να ασκεί οποιαδήποτε δραστηριότητα προμήθειας ή παραγωγής σε οποιοδήποτε κράτος μέλος. Αυτό πρέπει να ισχύει τόσο για τις εταιρείες της ΕΕ όσο και τις εταιρείες χωρών μη μελών της ΕΕ. Προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι δραστηριότητες δικτύου και προμήθειας σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι διαχωρισμένες, οι ρυθμιστικές αρχές πρέπει να έχουν την εξουσία να αρνούνται την πιστοποίηση διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς που δεν συμμορφώνονται με τους κανόνες διαχωρισμού. Για να εξασφαλιστεί η συνεπής εφαρμογή σε όλη την Κοινότητα και η τήρηση των διεθνών υποχρεώσεων της Κοινότητας, η Επιτροπή πρέπει να έχει το δικαίωμα να εξετάζει τις αποφάσεις σχετικά με την πιστοποίηση τις οποίες λαμβάνουν οι ρυθμιστικές αρχές.
- (14) Η διασφάλιση της προμήθειας με ενέργεια συνιστά σημαντικό στοιχείο της δημόσιας ασφάλειας και, κατά συνέπεια, συνδέεται με την αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ. Η ηλεκτρική ενέργεια μπορεί να φθάσει στους πολίτες της ΕΕ μόνο μέσω του δικτύου. Λειτουργικές αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και, συγκεκριμένα, τα δίκτυα και άλλα πάγια στοιχεία που συνδέονται με την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας είναι ουσιώδη για την δημόσια ασφάλεια, την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και για την ευημερία των πολιτών της Κοινότητας. Με την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Κοινότητας, η Κοινότητα θεωρεί ότι ο κλάδος του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας είναι ιδιαίτερης σημασίας για την Κοινότητα και, κατά συνέπεια, απαιτούνται πρόσθετες διασφαλίσεις σχετικά με την επιρροή τρίτων χωρών, για να αποφευχθεί οποιαδήποτε απειλή της δημόσιας τάξης και δημόσιας ασφάλειας στην Κοινότητα. Τέτοιου είδους μέτρα είναι επίσης αναγκαία για να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τους κανόνες του αποτελεσματικού διαχωρισμού.
- (15) Η πρόσβαση χωρίς διακρίσεις στο δίκτυο διανομής καθορίζει την πρόσβαση από τους πελάτες λιανικής στα επόμενα στάδια της αγοράς. Ωστόσο, το ενδεχόμενο διακρίσεων όσον αφορά την πρόσβαση τρίτων και τις επενδύσεις είναι λιγότερο σημαντικό σε επίπεδο διανομής από ό,τι σε επίπεδο μεταφοράς, καθώς σε επίπεδο διανομής είναι εν γένει λιγότερο σημαντικές η συμφόρηση και η επιρροή των συμφερόντων παραγωγής απ' ό,τι σε επίπεδο μεταφοράς. Επιπλέον, ο λειτουργικός διαχωρισμός των διαχειριστών συστημάτων διανομής κατέστη υποχρεωτικός, σύμφωνα με την οδηγία 2003/54, μόλις από 1^{ης} Ιουλίου 2007 και τα αποτελέσματά του στην εσωτερική αγορά δεν έχουν ακόμη αξιολογηθεί. Επομένως, οι υφιστάμενοι κανόνες νομικού και λειτουργικού διαχωρισμού είναι δυνατόν να οδηγήσουν σε αποτελεσματικό διαχωρισμό, εφόσον καθορισθούν με μεγαλύτερη σαφήνεια, εφαρμοστούν ορθά και παρακολουθούνται στενά. Για τη δημιουργία ίσων όρων ανταγωνισμού σε επίπεδο λιανικής, οι διαχειριστές των συστημάτων διανομής πρέπει επίσης να μην είναι σε θέση να εκμεταλλευθούν την κάθετη ολοκλήρωσή τους όσον αφορά την ανταγωνιστική θέση τους στην αγορά, ιδίως σε σχέση με μικρούς οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες.
- (16) Η οδηγία 2003/54/EK επέβαλε στα κράτη μέλη να συστήσουν ρυθμιστικές αρχές με συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Ωστόσο, η πείρα δείχνει ότι η αποτελεσματικότητα της ρύθμισης συχνά παρεμποδίζεται, λόγω της έλλειψης ανεξαρτησίας των ρυθμιστικών

αρχών από την κυβέρνηση και της ανεπάρκειας εξουσιών και διακριτικής ευχέρειας. Για τον λόγο αυτό, στη σύνοδό του που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 8 και 9 Μαρτίου 2007, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να καταρτίσει νομοθετικές προτάσεις για την περαιτέρω εναρμόνιση των εξουσιών και ενίσχυση της ανεξαρτησίας των εθνικών ρυθμιστικών αρχών ενέργειας.

- (17) Οι ρυθμιστικές αρχές ενέργειας πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν αποφάσεις σε κάθε συναφές ρυθμιστικό θέμα προκειμένου να λειτουργεί ορθώς η εσωτερική αγορά και να είναι πλήρως ανεξάρτητες από οποιοδήποτε άλλο δημόσιο ή ιδιωτικό συμφέρον.
- (18) Οι ρυθμιστικές αρχές πρέπει να έχουν εξουσία να εκδίδουν δεσμευτικές αποφάσεις για τις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας και να επιβάλλουν αποτελεσματικές, ενδεδειγμένες και αποτρεπτικές κυρώσεις σε επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας που δεν συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους. Πρέπει να τους ανατεθεί επίσης η εξουσία να αποφασίζουν, ανεξάρτητα από την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού, τη λήψη κατάλληλων μέτρων για την προώθηση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού που είναι αναγκαίος για την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς, καθώς και να εξασφαλίζουν υψηλά πρότυπα καθολικής και δημόσιας υπηρεσίας σε συμμόρφωση με το άνοιγμα της αγοράς, την προστασία των ευάλωτων καταναλωτών και την πλήρη εφαρμογή των μέτρων προστασίας των καταναλωτών. Οι διατάξεις αυτές πρέπει να ισχύουν χωρίς να τίγονται ούτε οι εξουσίες της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού, συμπεριλαμβανομένης της εξέτασης των συγχωνεύσεων που έχουν κοινοτική διάσταση, αλλ' ούτε και οι κανόνες για την εσωτερική αγορά, όπως, λόγου χάρη, για την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων.
- (19) Η εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας πάσχει από έλλειψη ρευστότητας και διαφάνειας, η οποία εμποδίζει την αποτελεσματική κατανομή των πόρων, την αντιστάθμιση του κινδύνου και την εμφάνιση νέων επιχειρήσεων. Η εμπιστοσύνη στην αγορά, η ρευστότητα στην αγορά και ο αριθμός των συμμετεχόντων στην αγορά πρέπει να αυξηθούν και, προς τούτο, πρέπει να αναβαθμιστεί η ρυθμιστική εποπτεία επί των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας. Οι απαιτήσεις αυτές πρέπει να μην θίγουν την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία για τις χρηματοπιστωτικές αγορές, και να συμβιβάζονται με αυτήν. Οι ρυθμιστικές αρχές ενέργειας και οι ρυθμιστικές αρχές των χρηματοπιστωτικών αγορών πρέπει να συνεργάζονται, ούτως ώστε να δίνεται και στις δύο η δυνατότητα να έχουν συνολική άποψη των εμπλεκόμενων αγορών.
- (20) Προτού εγκριθούν από την Επιτροπή οι κατευθυντήριες γραμμές για τον καθορισμό περαιτέρω απαιτήσεων τήρησης αρχείων, ο Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ρυθμιστικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών (ΕΕΡΑΑΚΑ - CESR) πρέπει να συνεργαστούν για να εξετάσουν το περιεχόμενο των κατευθυντηρίων γραμμών και να γνωμοδοτήσουν στην Επιτροπή. Ο οργανισμός και η επιτροπή πρέπει επίσης να συνεργαστούν για να διερευνήσουν περαιτέρω και να γνωμοδοτήσουν επί του κατά πόσον οι συναλλαγές που αφορούν συμβάσεις προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας και παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να υπόκεινται σε απαιτήσεις διαφάνειας προτού ή/και μετά την συναλλαγή και, εφόσον ναι, ποιο πρέπει να είναι το περιεχόμενο των εν λόγω απαιτήσεων.

- (21) Οι απαιτήσεις δημόσιας υπηρεσίας και τα κοινά ελάχιστα πρότυπα που αυτές συνεπάγονται πρέπει να ενισχυθούν περαιτέρω ώστε να διασφαλισθεί ότι όλοι οι καταναλωτές έχουν τη δυνατότητα να επωφεληθούν από τον ανταγωνισμό. Βασική πτυχή της προμήθειας των πελατών είναι η πρόσβαση στα δεδομένα που αφορούν την κατανάλωση και οι καταναλωτές πρέπει να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα τους, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να ζητούν από τους ανταγωνιστές να υποβάλουν προσφορές βάσει των δεδομένων αυτών. Οι καταναλωτές πρέπει επίσης να έχουν το δικαίωμα ορθής ενημέρωσης σχετικά με την ενέργεια που καταναλώνουν. Η τακτική παροχή πληροφοριών σχετικά με το κόστος της ενέργειας θα δημιουργήσει κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας, καθώς θα παρέχει στους πελάτες άμεση ενημέρωση σχετικά με τα αποτελέσματα των επενδύσεων στην ενεργειακή απόδοση, και για την αλλαγή συμπεριφοράς.
- (22) Για να δημιουργηθεί εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, τα κράτη μέλη πρέπει να ενισχύσουν την ενοποίηση των εθνικών αγορών τους και την συνεργασία των διαχειριστών δικτύων σε ευρωπαϊκό και περιφερειακό επίπεδο.
- (23) Οι ρυθμιστικές αρχές πρέπει να παρέχουν πληροφορίες στην αγορά ώστε να επιτρέπουν επίσης στην Επιτροπή να ασκεί τα καθήκοντα παρατήρησης και παρακολούθησης της ευρωπαϊκής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και της βραχυπρόθεσμης, μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης εξέλιξής της, όπου περιλαμβάνονται πτυχές όπως η δυναμικότητα παραγωγής, οι διάφορες πηγές ηλεκτροπαραγωγής, οι υποδομές μεταφοράς και διανομής, οι διασυνοριακές συναλλαγές, οι επενδύσεις, οι τιμές χονδρικής και λιανικής κατανάλωσης, η ρευστότητα της αγοράς, οι βελτιώσεις όσον αφορά το περιβάλλον και την απόδοση.
- (24) Δεδομένου ότι ο στόχος της προβλεπόμενης δράσης, δηλαδή η δημιουργία πλήρως λειτουργικής εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, είναι αδύνατον να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη και συνεπώς είναι δυνατόν, λόγω των διαστάσεων ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθεί καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα δύναται να θεσπίσει μέτρα σύμφωνα με τις αρχή της επικουρικότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως διατυπώνεται στο εν λόγω άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη του εν λόγω στόχου.
- (25) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1228/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Ιουνίου 2003 σχετικά με τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας¹⁶ παρέχει στην Επιτροπή την δυνατότητα να θεσπίζει κατευθυντήριες γραμμές για να επιτευχθεί ο αναγκαίος βαθμός εναρμόνισης. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές, που κατά συνέπεια είναι δεσμευτικά εκτελεστικά μέτρα, είναι χρήσιμο εργαλείο που είναι δυνατόν να προσαρμοστεί γρήγορα όταν είναι αναγκαίο.
- (26) Τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας 2003/54/ΕΚ πρέπει να θεσπισθούν σύμφωνα με την απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης

¹⁶ ΕΕ L 176 της 15.7.2003, σ. 1.

Ιουνίου 1999, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή¹⁷.

- (27) Συγκεκριμένα, πρέπει να ανατεθεί στην Επιτροπή εξουσία έγκρισης των κατευθυντήριων γραμμών που είναι αναγκαίες για να εξασφαλιστεί ο ελάχιστος βαθμός εναρμόνισης που απαιτείται για την επίτευξη του στόχου της οδηγίας 2003/54/EK . Καθώς τα εν λόγω μέτρα είναι γενικής εμβέλειας και προορίζονται να συμπληρώσουν την οδηγία 2003/54/EK με την προσθήκη νέων μη ουσιωδών στοιχείων, πρέπει να εγκρίνονται σύμφωνα με την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο που προβλέπεται στο άρθρο 5α της απόφασης αριθ. 1999/468/EK,
- (28) Η οδηγία 2003/54/EK πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως ,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1
Τροποποιήσεις της οδηγίας 2003/54/EK

Η οδηγία 2003/54/EK τροποποιείται ως εξής:

- (1) Το άρθρο 2 τροποποιείται ως εξής:

- (a) η παράγραφος 21 τροποποιείται ως εξής:

“21. «κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση»: επιχείρηση ηλεκτρικής ενέργειας ή όμιλος επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας, όπου το ίδιο πρόσωπο ή τα ίδια πρόσωπα δικαιούνται, άμεσα ή έμμεσα, να ασκούν τον έλεγχο κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου της 20ής Ιανουαρίου 2004 για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων*, και όπου η εν λόγω επιχείρηση ή ο όμιλος επιχειρήσεων ασκούν τουλάχιστον μία από τις δραστηριότητες μεταφοράς ή διανομής, και τουλάχιστον μία από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας .”

* EE L 145 της 30.4.2004, σ. 1

- (b) Προστίθενται οι ακόλουθες παράγραφοι 32 έως 34:

«32. «σύμβαση προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας»: σύμβαση προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, μη συμπεριλαμβανομένου παραγωγού ηλεκτρικής ενέργειας·

33. «παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας»: χρηματοπιστωτικό μέσο που προσδιορίζεται σε ένα από τα τμήματα Γ.5, Γ.6 ή Γ.7 του παραρτήματος Ι της οδηγίας 2004/39/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Απριλίου 2004 για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων¹⁸, και το οποίο σχετίζεται με την ηλεκτρική ενέργεια·

¹⁷ EE L 184 της 17.7.1999, σ. 23. Απόφαση όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/EK (EE L 200 της 22.7.2006, σ. 11).

¹⁸ EE L 145 της 30.4.2004, σ. 1.

34. «έλεγχος» : δικαιώματα, συμβάσεις ή άλλα μέσα τα οποία, είτε μεμονωμένα είτε σε συνδυασμό με άλλα, και λαμβανομένων υπόψη των σχετικών πραγματικών ή νομικών συνθηκών, παρέχουν τη δυνατότητα καθοριστικού επηρεασμού της δραστηριότητας μιας επιχείρησης, και ιδίως από:

α) δικαιώματα κυριότητας ή χρήσης επί του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης·

β) δικαιώματα ή συμβάσεις που παρέχουν δυνατότητα καθοριστικού επηρεασμού της σύνθεσης, των συσκέψεων ή των αποφάσεων των οργάνων μιας επιχείρησης.»

(2) Στο άρθρο 3, προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος 10:

«10. Η Επιτροπή δύναται να εκδίδει και να τροποποιεί κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Το εν λόγω μέτρο, που αποσκοπεί στη τροποποίηση μη ουσιαστικών στοιχείων της παρούσας οδηγίας, εγκρίνεται σύμφωνα με την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο που αναφέρεται στο άρθρο 27β παράγραφος 3.»

(3) Παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο 5α:

« Άρθρο 5α

Προώθηση περιφερειακής συνεργασίας

Τα κράτη μέλη συνεργάζονται μεταξύ τους για την ενοποίηση των εθνικών αγορών τους τουλάχιστον σε περιφερειακό επίπεδο. Τα κράτη μέλη προωθούν τη συνεργασία των διαχειριστών δικτύου σε περιφερειακό επίπεδο και ενισχύουν τη συνεκτικότητα του νομικού και ρυθμιστικού πλαισίου τους. Η γεωγραφική περιοχή που καλύπτουν οι περιφερειακές συνεργασίες πληροί τον ορισμό των γεωγραφικών περιοχών από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 2η παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1228/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2003 σχετικά με τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας¹⁹.»

(4) Το άρθρο 8 αντικαθίσταται από το ακόλουθο:

«Άρθρο 8

Διαχωρισμός συστημάτων μεταφοράς και διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι από την [ημερομηνία μεταφοράς συν ένα έτος]:

α) κάθε επιχείρηση που έχει στην ιδιοκτησία της σύστημα μεταφοράς ενεργεί ως διαχειριστής συστήματος μεταφοράς·

β) το ίδιο πρόσωπο ή τα ίδια πρόσωπα δεν δικαιούνται:

¹⁹ ΕΕ L 176 της 15.07.2003, σ. 1.

(i) να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο επί επιχείρησης που εκτελεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας και να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο ή να κατέχουν συμμετοχή ή να ασκούν οποιοδήποτε δικαίωμα σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς,

ή

(ii) να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο επί διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή επί συστήματος μεταφοράς και να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο ή να κατέχουν συμμετοχή ή να ασκούν οποιοδήποτε δικαίωμα σε επιχείρηση που εκτελεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας·

γ) το ίδιο πρόσωπο ή τα ίδια πρόσωπα δεν δικαιούνται να διορίζουν μέλη του εποπτικού συμβουλίου, του διοικητικού συμβουλίου ή των οργάνων που εκπροσωπούν νόμιμα την επιχείρηση, σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σε σύστημα μεταφοράς και να ασκούν άμεσα ή έμμεσα έλεγχο ή να κατέχουν συμμετοχή ή να ασκούν οποιοδήποτε δικαίωμα σε επιχείρηση που εκτελεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας·

δ) το ίδιο πρόσωπο δεν δικαιούται να είναι μέλος του εποπτικού συμβουλίου, του διοικητικού συμβουλίου ή των οργάνων που εκπροσωπούν νόμιμα την επιχείρηση, τόσο σε επιχείρηση που ασκεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας όσο και σε διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή σύστημα μεταφοράς.

2. Οι συμμετοχές και τα δικαιώματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο β) περιλαμβάνουν ειδικότερα:

- α) την ιδιοκτησία μέρους του κεφαλαίου ή του ενεργητικού της επιχείρησης, ή
- β) την εξουσία άσκησης δικαιωμάτων ψήφου, ή
- γ) την εξουσία διορισμού μελών του εποπτικού συμβουλίου, του διοικητικού συμβουλίου ή των οργάνων που εκπροσωπούν νόμιμα την επιχείρηση, ή
- δ) το δικαίωμα απόκτησης μερισμάτων ή άλλων μεριδίων επί των κερδών.

3. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1 στοιχείο β), η έννοια «επιχείρηση που ασκεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας» καλύπτει την έννοια «επιχείρηση που ασκεί οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας» όπως νοείται στην οδηγία 2003/55/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2003, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της οδηγίας 96/30/EK*, και οι όροι «διαχειριστής συστήματος μεταφοράς» και «σύστημα μεταφοράς» καλύπτουν τους όρους «διαχειριστής συστήματος μεταφοράς» και «σύστημα μεταφοράς» όπως νοούνται στην οδηγία 2003/55/EK.

* EE L 176 της 15.7.2003, σ. 57

4. Τα κράτη μέλη δύνανται να επιτρέπουν παρεκκλίσεις από την παράγραφο 1 στοιχεία β) και γ) έως την [ημερομηνία μεταφοράς συν δύο έτη], υπό τον όρο ότι οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς δεν αποτελούν μέρος κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης.

5. Η υποχρέωση που ορίζεται στην παράγραφο 1 στοιχείο α) θεωρείται ότι πληρούται στην περίπτωση που περισσότερες επιχειρήσεις που έχουν στην ιδιοκτησία τους συστήματα μεταφοράς έχουν συστήσει κοινοπραξία η οποία ενεργεί ως διαχειριστής συστήματος μεταφοράς σε περισσότερα κράτη μέλη για τα εν λόγω συστήματα μεταφοράς. Καμία άλλη επιχείρηση δεν επιτρέπεται να συμμετέχει στην κοινοπραξία, εκτός εάν έχει εγκριθεί ως ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος σύμφωνα με το άρθρο 10.

6. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 10 παράγραφος 1 και κατέχονται από διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, ο οποίος ανήκε σε κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση, και από το προσωπικό του εν λόγω διαχειριστή συστήματος μεταφοράς δεν διαβιβάζονται σε επιχειρήσεις που ασκούν οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας.»

(5) Παρεμβάλλονται τα ακόλουθα άρθρα 8α και 8β:

«Άρθρο 8α

Έλεγχος επί ιδιοκτητών και διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς

1. Με την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Κοινότητας, τα συστήματα μεταφοράς ή οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς δεν τελούν υπό τον έλεγχο προσώπου ή προσώπων από τρίτες χώρες.
2. Συμφωνία η οποία έχει συναφθεί με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες και στην οποία είναι συμβαλλόμενο μέρος η Κοινότητα μπορεί να προβλέπει παρέκκλιση από την παράγραφο 1.

Άρθρο 8β

Διορισμός και πιστοποίηση διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς

1. Επιχειρήσεις οι οποίες έχουν στην ιδιοκτησία τους σύστημα μεταφοράς και έχουν πιστοποιηθεί από την εθνική ρυθμιστική αρχή ότι πληρούν τις απαιτήσεις του άρθρου 8 παράγραφος 1 και του άρθρου 8α, σύμφωνα με την κατωτέρω διαδικασία πιστοποίησης, εγκρίνονται και διορίζονται από τα κράτη μέλη. Ο διορισμός των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς κοινοποιείται στην Επιτροπή και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
2. Με την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Κοινότητας, αίτημα πιστοποίησης υποβαλλόμενο από ιδιοκτήτη συστήματος μεταφοράς ή διαχειριστή συστήματος μεταφοράς που τελεί υπό τον έλεγχο προσώπου ή προσώπων από τρίτη χώρα σύμφωνα με το άρθρο 8α απορρίπτεται, εκτός εάν ο ιδιοκτήτης του συστήματος μεταφοράς ή ο διαχειριστής του συστήματος μεταφοράς αποδείξει ότι δεν υπάρχει πιθανότητα να επηρεαστεί, άμεσα ή έμμεσα, η σχετική οντότητα, κατά παράβαση του άρθρου 8 παράγραφος 1, από διαχειριστή που δραστηριοποιείται στην παραγωγή ή την προμήθεια αερίου ή ηλεκτρικής ενέργειας ή από τρίτη χώρα.
3. Οι διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς γνωστοποιούν στη ρυθμιστική αρχή οποιαδήποτε σχεδιαζόμενη συναλλαγή που ενδεχομένως καθιστά αναγκαία την

επανεκτίμηση της συμμόρφωσής τους προς το άρθρο 8 παράγραφος 1 ή το άρθρο 8α.

4. Οι ρυθμιστικές αρχές παρακολουθούν τη συνεχή συμμόρφωση των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς προς το άρθρο 8 παράγραφος 1 και το άρθρο 8α. Κινούν τη διαδικασία πιστοποίησης για να διαπιστωθεί η εν λόγω συμμόρφωση:

α) ύστερα από γνωστοποίηση του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς σύμφωνα με την παράγραφο 3·

β) με δική τους πρωτοβουλία, όταν περιέλθει σε γνώση τους ότι σχεδιαζόμενη αλλαγή των δικαιωμάτων ή της επιρροής επί των ιδιοκτητών συστημάτων μεταφοράς ή των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς ενδέχεται να καταλήξει σε παράβαση του άρθρου 8 παράγραφος 1 ή του άρθρου 8α, ή όταν έχουν λόγο να θεωρήσουν ότι έχει συμβεί τέτοια παράβαση· ή

γ) ύστερα από αιτιολογημένη αίτηση της Επιτροπής.

5. Οι ρυθμιστικές αρχές εκδίδουν απόφαση σχετικά με την πιστοποίηση διαχειριστή συστήματος μεταφοράς εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία της γνωστοποίησης του διαχειριστή συστήματος μεταφοράς ή από την ημερομηνία της αίτησης της Επιτροπής. Εάν παρέλθει αυτό το χρονικό διάστημα, θεωρείται ότι η πιστοποίηση έχει χορηγηθεί. Η ρητή ή σιωπηρή απόφαση της ρυθμιστικής αρχής παράγει αποτελέσματα μόνο μετά την περάτωση της διαδικασίας που ορίζεται στις παραγράφους 6 έως 9 και μόνον εφόσον η Επιτροπή δεν εγείρει αντιρρήσεις εν προκειμένω.

6. Η ρυθμιστική αρχή κοινοποιεί αμελλητί στην Επιτροπή την ρητή ή σιωπηρή απόφαση σχετικά με την πιστοποίηση διαχειριστή συστήματος μεταφοράς, μαζί με όλες τις σχετικές πληροφορίες που αφορούν την απόφαση.

7. Η Επιτροπή εξετάζει την κοινοποίηση μόλις τη λάβει. Εντός δύο μηνών από τη λήψη κοινοποίησης, εφόσον η Επιτροπή διαπιστώσει ότι η απόφαση της ρυθμιστικής αρχής εγείρει σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη συμμόρφωση προς το άρθρο 8 παράγραφος 1, το άρθρο 8α ή το άρθρο 8β παράγραφος 2, αποφασίζει να κινήσει τις διαδικασίες. Στην περίπτωση αυτή, καλεί τη ρυθμιστική αρχή και τον ενδιαφερόμενο διαχειριστή συστήματος μεταφοράς να υποβάλουν παρατηρήσεις. Εάν η Επιτροπή ζητήσει πρόσθετες πληροφορίες, η προθεσμία των δύο μηνών μπορεί να παραταθεί κατά δύο επιπλέον μήνες, που αρχίζουν από τη λήψη όλων των πληροφοριών.

8. Εάν η Επιτροπή αποφασίσει να κινήσει τις διαδικασίες, εκδίδει, το αργότερο εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία της εν λόγω απόφασης, τελική απόφαση:

α) να μην εγείρει αντιρρήσεις κατά της απόφασης της ρυθμιστικής αρχής·

ή

β) με την οποία ζητεί από την εμπλεκόμενη ρυθμιστική αρχή να τροποποιήσει ή να ανακαλέσει την απόφασή της, εφόσον θεωρεί ότι δεν τηρήθηκαν το άρθρο 8 παράγραφος 1, το άρθρο 8α ή το άρθρο 8β παράγραφος 2.

9. Εάν η Επιτροπή δεν έχει λάβει απόφαση να κινήσει τις διαδικασίες ή δεν εκδώσει τελική απόφαση εντός των προθεσμιών που ορίζονται, αντιστοίχως, στις παραγράφους 7 και 8, θεωρείται ότι δεν έχει εγείρει αντιρρήσεις κατά της απόφασης της ρυθμιστικής αρχής.

10. Η ρυθμιστική αρχή συμμορφώνεται εντός τεσσάρων εβδομάδων με την απόφαση της Επιτροπής να τροποποιήσει ή να ανακαλέσει την απόφαση πιστοποίησης και ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή.

11. Οι ρυθμιστικές αρχές και η Επιτροπή δύνανται να ζητήσουν από διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και επιχειρήσεις που ασκούν οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας οποιαδήποτε πληροφορία σχετική με την εκτέλεση των καθηκόντων τους σύμφωνα με το παρόν άρθρο.

12. Οι ρυθμιστικές αρχές και η Επιτροπή τηρούν την εμπιστευτικότητα των εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών.

13. Η Επιτροπή εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζουν τις λεπτομέρειες της ακολουθητέας διαδικασίας για την εφαρμογή των παραγράφων 6 έως 9. Το μέτρο αυτό, που αποσκοπεί στην τροποποίηση μη ουσιωδών στοιχείων της παρούσας οδηγίας με συμπλήρωσή της, εγκρίνεται σύμφωνα με την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο που αναφέρεται στο άρθρο 27β παράγραφος 3.»

(6) Στο άρθρο 9 παράγραφος 1, το στοιχείο α) αντικαθίσταται ως εξής.

«α) τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης ικανότητας του δικτύου να ανταποκρίνεται στην εύλογη ζήτηση για τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας, τη λειτουργία, τη συντήρηση και την ανάπτυξη υπό οικονομικά αποδεκτές συνθήκες, ασφαλών, αξιόπιστων και αποτελεσματικών συστημάτων μεταφοράς, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη το περιβάλλον, και την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης καθώς και της έρευνας και της καινοτομίας, ιδίως όσον αφορά την εξασφάλιση της διείσδυσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τη διάδοση της τεχνολογίας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.»

(7) Το άρθρο 10 διαγράφεται.

(8) Παρεμβάλλονται τα ακόλουθα άρθρα 10 και 10α:

«Άρθρο 10

Ανεξάρτητοι διαχειριστές συστημάτων

1. Εάν το σύστημα μεταφοράς ανήκει σε κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση κατά την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη δύνανται να χορηγήσουν παρεκκλίσεις από το άρθρο 8 παράγραφος 1, υπό τον όρο ότι ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος έχει διοριστεί από το κράτος μέλος ύστερα από πρόταση του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς και εφόσον ο εν λόγω διορισμός έχει εγκριθεί από την Επιτροπή. Κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση που έχει στην ιδιοκτησία της σύστημα μεταφοράς σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να παρεμποδίζεται να λάβει μέτρα για τη συμμόρφωσή της με το άρθρο 8 παράγραφος 1.

2. Το κράτος μέλος δύναται να εγκρίνει και να διορίζει ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος μόνον εφόσον:

- α) ο υποψήφιος διαχειριστής απέδειξε ότι συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του άρθρου 8 παράγραφος 1 στοιχείο β) έως δ)·
- β) ο υποψήφιος διαχειριστής απέδειξε ότι διαθέτει τους απαιτούμενους οικονομικούς, τεχνικούς και ανθρώπινους πόρους για την εκτέλεση των καθηκόντων του δυνάμει του άρθρου 9·
- γ) ο υποψήφιος διαχειριστής δεσμεύθηκε να συμμορφωθεί με δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης του δικτύου που πρότεινε η ρυθμιστική αρχή·
- δ) ο ιδιοκτήτης του συστήματος μεταφοράς απέδειξε την ικανότητά του να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από την παράγραφο 6. Για τον σκοπό αυτό, οφείλει να παράσχει όλα τα σχέδια συμβατικών ρυθμίσεων με την υποψήφια επιχείρηση και κάθε άλλη συναφή οντότητα·
- ε) ο υποψήφιος διαχειριστής απέδειξε την ικανότητά του να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1228/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2003 σχετικά με τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας*, Συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας με διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς σε ευρωπαϊκό και περιφερειακό επίπεδο.

* ΕΕ αριθ. L 176 της 15/07/2003, σ. 0001 – 0010.

3. Τα κράτη μέλη εγκρίνουν και διορίζουν ως ανεξάρτητους διαχειριστές συστήματος επιχειρήσεις που έχουν πιστοποιηθεί από τη ρυθμιστική αρχή ότι συμμορφώνονται προς τις απαιτήσεις του άρθρου 8α και του άρθρου 10 παράγραφος 2. Εφαρμόζεται η διαδικασία πιστοποίησης του άρθρου 8β.

4. Εάν η Επιτροπή έχει λάβει απόφαση σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 8β και διαπιστώνει ότι η ρυθμιστική αρχή δεν συμμορφώθηκε με την απόφασή της εντός δύο μηνών, διορίζει, εντός έξι μηνών, ύστερα από πρόταση του Οργανισμού και αφού έχουν διατυπώσει τις απόψεις τους ο ιδιοκτήτης του συστήματος μεταφοράς και ο διαχειριστής του συστήματος μεταφοράς, ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος για διάστημα πέντε ετών. Ο ιδιοκτήτης του συστήματος μεταφοράς δύναται, ανά πάσα στιγμή, να προτείνει τον διορισμό νέου ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 10 παράγραφος 1

5. Κάθε ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος είναι υπεύθυνος για τη χορήγηση και τη διαχείριση της πρόσβασης τρίτων, συμπεριλαμβανομένης της είσπραξης τελών πρόσβασης, μισθωμάτων συμφόρησης, και πληρωμών στο πλαίσιο του μηχανισμού αντιστάθμισης μεταξύ διαχειριστών δικτύων μεταφοράς σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1228/2003, καθώς και για τη λειτουργία, τη συντήρηση και την ανάπτυξη του συστήματος μεταφοράς και για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης ικανότητας του συστήματος να ανταποκρίνεται στην εύλογη ζήτηση, με προγραμματισμό επενδύσεων. Για την ανάπτυξη του δικτύου, ο ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος είναι υπεύθυνος για τον προγραμματισμό (συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας αδειοδότησης), την κατασκευή και την

έναρξη λειτουργίας νέας υποδομής. Για τον σκοπό αυτό, ενεργεί ως διαχειριστής συστήματος μεταφοράς σύμφωνα με το παρόν Κεφάλαιο. Οι ιδιοκτήτες συστημάτων μεταφοράς δεν επιτρέπεται να είναι υπεύθυνοι για τη χορήγηση και τη διαχείριση της πρόσβασης τρίτων ούτε και για τον προγραμματισμό των επενδύσεων.

6. Εάν έχει διοριστεί ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος, ο ιδιοκτήτης του συστήματος μεταφοράς:

- α) παρέχει κάθε σχετική συνεργασία και στήριξη στον ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος για την εκπλήρωση των καθηκόντων του, συμπεριλαμβανομένων ειδικότερα όλων των συναφών πληροφοριών·
- β) χρηματοδοτεί τις επενδύσεις τις οποίες αποφασίζει ο ανεξάρτητος διαχειριστής του συστήματος και εγκρίνει η ρυθμιστική αρχή ή συμφωνεί στη χρηματοδότησή τους από οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο τρίτο, συμπεριλαμβανομένου του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος. Οι σχετικοί διακανονισμοί χρηματοδότησης υπόκεινται στην έγκριση της ρυθμιστικής αρχής. Πριν από την έγκριση, η ρυθμιστική αρχή διαβουλεύεται με τον ιδιοκτήτη των περιουσιακών στοιχείων, μαζί με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη·
- γ) μεριμνά για την κάλυψη της ευθύνης που αφορά τα πάγια στοιχεία του δικτύου, με εξαίρεση το μέρος της ευθύνης που αφορά τα καθήκοντα του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος·
- δ) παρέχει εγγυήσεις για τη διευκόλυνση της χρηματοδότησης των επεκτάσεων του δικτύου, με εξαίρεση των επενδύσεων που, σύμφωνα με το στοιχείο β), έχει συμφωνήσει να χρηματοδοτηθούν από οποιοδήποτε ενδιαφερόμενο μέρος, συμπεριλαμβανομένου του ανεξάρτητου διαχειριστή του συστήματος.

7. Σε στενή συνεργασία με τη ρυθμιστική αρχή, παρέχονται στην οικεία εθνική αρχή ανταγωνισμού όλες οι σχετικές εξουσίες για την αποτελεσματική επιτήρηση της συμμόρφωσης του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς με τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από την παράγραφο 6.

Άρθρο 10α

Διαχωρισμός ιδιοκτητών συστήματος μεταφοράς

1. Εάν έχει διοριστεί ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος, οι ιδιοκτήτες συστημάτων μεταφοράς που αποτελούν μέρος κάθετα ολοκληρωμένων επιχειρήσεων είναι ανεξάρτητοι, τουλάχιστον ως προς τον νομική μορφή, την οργάνωση και τη λήψη των αποφάσεών τους, από άλλες δραστηριότητες που δεν σχετίζονται με τη μεταφορά.

2. Προκειμένου να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία του ιδιοκτήτη συστήματος μεταφοράς που αναφέρεται στην παράγραφο 1, εφαρμόζονται τα ακόλουθα ελάχιστα κριτήρια:

- α) τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση από τον ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς δεν επιτρέπεται να συμμετέχουν σε εταιρικές δομές της ολοκληρωμένης επιχείρησης ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία είναι

υπεύθυνη, άμεσα ή έμμεσα, για την καθημερινή λειτουργία της παραγωγής, της διανομής και της προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας·

- β) πρέπει να λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα ώστε να διασφαλίζεται ότι τα επαγγελματικά συμφέροντα των προσώπων που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση από τον ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς λαμβάνονται υπόψη κατά τρόπο που διασφαλίζει ότι είναι σε θέση να ενεργούν ανεξάρτητα·
- γ) ο ιδιοκτήτης συστήματος μεταφοράς καταρτίζει πρόγραμμα συμμόρφωσης, στο οποίο αναφέρονται τα μέτρα που λαμβάνονται για να αποκλείεται η διακριτική συμπεριφορά και να διασφαλίζεται η κατάλληλη παρακολούθηση της τήρησης του εν λόγω προγράμματος. Στο πρόγραμμα καθορίζονται οι συγκεκριμένες υποχρεώσεις των υπαλλήλων για την επίτευξη του εν λόγω στόχου. Το επιφορτισμένο με την παρακολούθηση του προγράμματος συμμόρφωσης στέλεχος ή όργανο υποβάλλει στη ρυθμιστική αρχή ετήσια έκθεση στην οποία περιγράφονται τα μέτρα που έχουν ληφθεί, η οποία και δημοσιεύεται.

3. Η Επιτροπή δύναται να εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές για να διασφαλίζεται η πλήρης και αποτελεσματική συμμόρφωση του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς και του διαχειριστή του συστήματος αποθήκευσης με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου. Το μέτρο αυτό, που αποσκοπεί στην τροποποίηση μη ουσιωδών στοιχείων της παρούσας οδηγίας με συμπλήρωσή της, εγκρίνεται σύμφωνα με την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο που αναφέρεται στο άρθρο 27β παράγραφος 3.»

- (9) Το άρθρο 12 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Άρθρο 12

Εχεμύθεια των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και των ιδιοκτητών συστημάτων μεταφοράς

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 18 ή οποιασδήποτε άλλης νόμιμης υποχρέωσης κοινοποίησης πληροφοριών, κάθε διαχειριστής συστήματος μεταφοράς και κάθε ιδιοκτήτης συστήματος μεταφοράς τηρεί την εμπιστευτικότητα των εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών οι οποίες περιέρχονται εις γνώση του κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων του και αποτρέπει την με μεροληπτικό τρόπο κοινοποίηση πληροφοριών που αφορούν τις δικές του δραστηριότητες και ενδέχεται να παρέχουν εμπορικά πλεονεκτήματα· συγκεκριμένα πρέπει να μην κοινοποιεί οποιεσδήποτε εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες στα λοιπά μέρη της εταιρείας, εκτός εάν είναι αναγκαίο για την εκτέλεση επιχειρηματικής συναλλαγής. Για να διασφαλιστεί η πλήρης τήρηση των κανόνων για τον διαχωρισμό των πληροφοριών, πρέπει επίσης να εξασφαλιστεί ότι δεν είναι κοινές οι υπηρεσίες που χρησιμοποιούν ο ιδιοκτήτης του συστήματος μεταφοράς και τα λοιπά μέρη της εταιρείας, εξαιρουμένων των αμιγώς διοικητικών υπηρεσιών ή των λειτουργιών πληροφορικής (π.χ. όχι κοινή νομική υπηρεσία).

2. Κατά την αγορά ή την πώληση ηλεκτρικής ενέργειας από συναφείς επιχειρήσεις, οι διαχειριστές δικτύων μεταφοράς δεν καταχρώνται των εμπορικώς ευαίσθητων πληροφοριών που λαμβάνουν από τρίτους κατά την παροχή ή τη διαπραγμάτευση παροχής πρόσβασης στο σύστημα.»

(10) Το άρθρο 15 τροποποιείται ως εξής:

α) Στην παράγραφο 2 στοιχείο γ), προστίθεται η ακόλουθη πρόταση μετά την πρώτη πρόταση: «Για την εκπλήρωση των καθηκόντων αυτών, ο διαχειριστής του δικτύου διανομής διαθέτει τους αναγκαίους ανθρώπινους και υλικούς πόρους.»

β) Η παράγραφος 2 στοιχείο δ) τροποποιείται ως εξής:

(i) η τελευταία πρόταση τροποποιείται ως εξής: «Το επιφορτισμένο με την παρακολούθηση του προγράμματος συμμόρφωσης στέλεχος ή όργανο, στο εξής «υπεύθυνος συμμόρφωσης», υποβάλλει στη ρυθμιστική αρχή, η οποία αναφέρεται στο άρθρο 22α παράγραφος 1, ετήσια έκθεση στην οποία περιγράφονται τα μέτρα που έχουν ληφθεί, η οποία και δημοσιεύεται.

(ii) Προστίθεται η ακόλουθη πρόταση: «Ο υπεύθυνος συμμόρφωσης είναι πλήρως ανεξάρτητος και έχει πρόσβαση σε κάθε αναγκαία πληροφορία του διαχειριστή συστήματος διανομής και κάθε θυγατρικής εταιρίας του για την εκπλήρωση των καθηκόντων του.»

γ) Προστίθενται οι ακόλουθες παράγραφοι 3 και 4:

«3. Όταν ο διαχειριστής συστήματος διανομής είναι μέρος κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι παρακολουθούνται οι δραστηριότητες του διαχειριστή του συστήματος διανομής, ώστε να μην είναι σε θέση να εκμεταλλευθεί την κάθετη ολοκλήρωσή του για να προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού. Ειδικότερα, οι ανακοινώσεις και τα σήματα των διαχειριστών κάθετα ολοκληρωμένων συστημάτων διανομής δεν προκαλούν σύγχυση όσον αφορά την χωριστή ταυτότητα του κλάδου της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης που προμηθεύει ηλεκτρική ενέργεια.

4. Η Επιτροπή δύναται να εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές για να εξασφαλίζει την πλήρη και αποτελεσματική συμμόρφωση του διαχειριστή συστήματος διανομής με την παράγραφο 2, όσον αφορά την πλήρη ανεξαρτησία του διαχειριστή συστήματος διανομής, την απουσία διακριτικής συμπεριφοράς και το ότι οι δραστηριότητες προμήθειας της κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης δεν προσπορίζονται αθέμιτο όφελος από την κάθετη ολοκλήρωσή της. Το μέτρο αυτό, που αποσκοπεί στην τροποποίηση μη ουσιωδών στοιχείων της παρούσας οδηγίας με συμπλήρωσή της, εγκρίνεται σύμφωνα με την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο που αναφέρεται στο άρθρο 27β παράγραφος 3.»

(11) Το άρθρο 17 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

« Η παρούσα οδηγία δεν αποκλείει τη λειτουργία διαχειριστή συνδυασμένου συστήματος μεταφοράς και διανομής, υπό τον όρο ότι κάθε δραστηριότητά του συμμορφώνεται με τις εφαρμοστέες διατάξεις του άρθρου 8, του άρθρου 10β και του άρθρου 15 παράγραφος 1.»

(12) Μετά το άρθρο 22, παρεμβάλλεται το ακόλουθο Κεφάλαιο VIIα:

« ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIIα

ΕΘΝΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο 22α

Διορισμός και ανεξαρτησία των ρυθμιστικών αρχών

1. Κάθε κράτος μέλος ορίζει μία εθνική ρυθμιστική αρχή.
2. Τα κράτη μέλη εγγυώνται την ανεξαρτησία της ρυθμιστικής αρχής και διασφαλίζουν ότι ασκεί τις εξουσίες της με αμεροληψία και διαφάνεια. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, κατά την άσκηση των ρυθμιστικών καθηκόντων που της ανατίθενται δυνάμει της παρούσας οδηγίας, η ρυθμιστική αρχή είναι νομικά διακριτή και λειτουργικά ανεξάρτητη από κάθε άλλη δημόσια ή ιδιωτική οντότητα και ότι το προσωπικό της και όλα τα πρόσωπα που είναι επιφορτισμένα με τη διοίκησή της ενεργούν ανεξάρτητα από οποιοδήποτε συμφέρον της αγοράς και δεν ζητούν ούτε λαμβάνουν οδηγίες από οποιαδήποτε κυβέρνηση ή άλλη δημόσια ή ιδιωτική οντότητα.
3. Για να προστατεύσουν την ανεξαρτησία της ρυθμιστικής αρχής, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ειδικότερα ότι:
 - α) η ρυθμιστική αρχή διαθέτει νομική προσωπικότητα, αυτοτελή προϋπολογισμό και επαρκείς ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους για την εκτέλεση των καθηκόντων της·
 - β) η διοίκησή της διορίζεται για μη ανανεώσιμη θητεία ορισμένης διάρκειας, τουλάχιστον πέντε ετών και είναι δυνατόν να απαλλαγεί από τα καθήκοντά της διαρκούς της θητείας της μόνον εφόσον δεν πληροί τους όρους που ορίζονται στο παρόν άρθρο ή εάν κριθεί ένοχη για σοβαρό παράπτωμα.

Άρθρο 22β

Στόχοι πολιτικής της ρυθμιστικής αρχής

Κατά την εκτέλεση των ρυθμιστικών καθηκόντων που προσδιορίζονται στην παρούσα οδηγία, η ρυθμιστική αρχή λαμβάνει όλα τα εύλογα μέτρα για την επίτευξη των ακόλουθων στόχων:

- α) την προώθηση, σε στενή συνεργασία με τον Οργανισμό, τις ρυθμιστικές αρχές των λοιπών κρατών μελών και την Επιτροπή, ανταγωνιστικής, ασφαλούς και περιβαλλοντικά αειφόρου εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας εντός της Κοινότητας, και του αποτελεσματικού ανοίγματος της αγοράς για όλους τους καταναλωτές και τους προμηθευτές στην Κοινότητα·
- β) την ανάπτυξη περιφερειακών αγορών εντός της Κοινότητας που να λειτουργούν ανταγωνιστικά και εύρυθμα, με στόχο την επίτευξη του στόχου που αναφέρεται στο ανωτέρω στοιχείο α)·
- γ) την κατάργηση των περιορισμών στο εμπόριο ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης κατάλληλων

διασυννοριακών δυναμικοτήτων μεταφοράς για την κάλυψη της ζήτησης, την ενίσχυση της ενοποίησης των εθνικών αγορών και την απρόσκοπτη ροή ηλεκτρικής ενέργειας σε ολόκληρη την Κοινότητα·

- δ) τη διασφάλιση της ανάπτυξης ασφαλών, αξιόπιστων και αποτελεσματικών συστημάτων, τα οποία να προωθούν την ενεργειακή αποδοτικότητα, την επάρκεια των συστημάτων και την έρευνα και καινοτομία για την κάλυψη της ζήτησης και για την ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα·
- ε) τη διασφάλιση της προσφοράς κατάλληλων κινήτρων στους διαχειριστές δικτύου, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, για να αυξηθεί η αποδοτικότητα των επιδόσεων των δικτύων και να ενισχυθεί η ενοποίηση της αγοράς·
- στ) τη διασφάλιση της αποδοτικής λειτουργίας των εθνικών αγορών και την προώθηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού σε συνεργασία με τις αρχές ανταγωνισμού.

Άρθρο 22γ

Καθήκοντα και αρμοδιότητες της ρυθμιστικής αρχής

1. Στη ρυθμιστική αρχή ανατίθενται τα εξής καθήκοντα:

- α) να διασφαλίζει τη συμμόρφωση των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και διανομής και, όπου συντρέχει περίπτωση, των ιδιοκτητών των συστημάτων, προς τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από την παρούσα οδηγία και με κάθε άλλη συναφή κοινοτική νομοθεσία, μεταξύ άλλων όσον αφορά διασυννοριακά θέματα·
- β) να συνεργάζεται για διασυννοριακά θέματα με τη ρυθμιστική αρχή ή τις ρυθμιστικές αρχές των αντίστοιχων κρατών μελών·
- γ) να συμμορφώνεται και να υλοποιεί τις αποφάσεις του Οργανισμού και της Επιτροπής·
- δ) να υποβάλλει έκθεση σε ετήσια βάση σχετικά με τη δραστηριότητά της και την εκπλήρωση των καθηκόντων της στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, στον Οργανισμό και στην Επιτροπή. Η εν λόγω έκθεση αφορά όλα τα μέτρα που ελήφθησαν και τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν σε καθένα από τα καθήκοντα που αναφέρονται στο παρόν άρθρο·
- ε) να διασφαλίζει ότι δεν υπάρχουν διασταυρούμενες επιδοτήσεις μεταξύ των δραστηριοτήτων μεταφοράς, διανομής και προμήθειας·
- στ) να εξετάζει τα επενδυτικά προγράμματα των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και να περιλαμβάνει στην ετήσια έκθεσή της αξιολόγηση των επενδυτικών προγραμμάτων των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς όσον αφορά τη συνέπεια με το πανευρωπαϊκό δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης του

δικτύου που αναφέρεται στο άρθρο 2γ παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1228/2003·

- ζ) να παρακολουθεί την ασφάλεια και την αξιοπιστία του δικτύου και να επανεξετάζει τους κανόνες ασφάλειας και αξιοπιστίας του δικτύου·
- η) να παρακολουθεί το επίπεδο διαφάνειας και να μεριμνά για τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας με τις υποχρεώσεις περί διαφάνειας·
- θ) να παρακολουθεί τον βαθμό ανοίγματος της αγοράς και του ανταγωνισμού σε επίπεδο χονδρικής και λιανικής, συμπεριλαμβανομένων των χρηματιστηρίων ηλεκτρικής ενέργειας, τις τιμές για οικιακούς καταναλωτές, το ποσοστό αλλαγής προμηθευτή, το ποσοστό διακοπής της παροχής και τα παράπονα των νοικοκυριών υπό τυποποιημένη μορφή, καθώς και οποιασδήποτε στρέβλωση ή περιορισμό του ανταγωνισμού σε συνεργασία με τις αρχές ανταγωνισμού, συμπεριλαμβανομένης της παροχής τυχόν συναφών πληροφοριών, και να εφιστά την προσοχή των οικείων αρχών ανταγωνισμού σε τυχόν σχετικές υποθέσεις·
- ι) να παρακολουθεί τον χρόνο που χρειάζονται οι επιχειρήσεις μεταφοράς και διανομής για τη σύνδεση ή την αποκατάσταση της σύνδεσης·
- ια) χωρίς να θίγει την αρμοδιότητα άλλων εθνικών ρυθμιστικών αρχών, να διασφαλίζει υψηλών προτύπων καθολική και δημόσια υπηρεσία για την ηλεκτρική ενέργεια, τη προστασία ευάλωτων καταναλωτών και την αποτελεσματικότητα των μέτρων προστασίας των καταναλωτών που ορίζονται στο παράρτημα Α·
- ιβ) να δημοσιεύει συστάσεις, τουλάχιστον ανά έτος, σχετικά με τη συμμόρφωση των τιμολογίων προμήθειας προς το άρθρο 3·
- ιγ) να διασφαλίζει την πρόσβαση σε δεδομένα κατανάλωσης πελατών, την εφαρμογή εναρμονισμένου μορφοτύπου για τα δεδομένα κατανάλωσης και την πρόσβαση σε δεδομένα σύμφωνα με την παράγραφο η) του παραρτήματος Α·
- ιδ) να παρακολουθεί την εφαρμογή των κανόνων που αφορούν τον ρόλο και τις αρμοδιότητες των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς, των διαχειριστών συστημάτων διανομής, των προμηθευτών και των πελατών και άλλων παραγόντων της αγοράς σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1228/2003·
- ιε) να παρακολουθεί τις επενδύσεις σε δυναμικότητα παραγωγής σε σχέση με την ασφάλεια του εφοδιασμού.

2. Εάν έχει διοριστεί ανεξάρτητος διαχειριστής συστήματος με βάση το άρθρο 10, πέραν των καθηκόντων που της ανατίθενται με βάση την παράγραφο 1, η ρυθμιστική αρχή οφείλει:

- α) να παρακολουθεί τη συμμόρφωση του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς και του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος προς τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τον παρόν άρθρο και να επιβάλλει ποινές για μη συμμόρφωση σύμφωνα με την παράγραφο 3 στοιχείο δ)·

- β) να παρακολουθεί τις σχέσεις και την επικοινωνία μεταξύ του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος και του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς, για να διασφαλίζεται η τήρηση των υποχρεώσεων του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος, και ειδικότερα να εγκρίνει συμβάσεις και να ενεργεί ως αρχή επίλυσης διαφορών μεταξύ του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος και του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς, σε περίπτωση καταγγελίας εκ μέρους οιοδήποτε εξ αυτών σύμφωνα με την παράγραφο 7,
 - γ) με την επιφύλαξη της διαδικασίας του άρθρου 10 παράγραφος 2γ σχετικά με το πρώτο δεκαετές πρόγραμμα ανάπτυξης του δικτύου, να εγκρίνει τον προγραμματισμό των επενδύσεων και το πολυετές πρόγραμμα ανάπτυξης του δικτύου που υποβάλλει σε ετήσια βάση ο ανεξάρτητος διαχειριστής του συστήματος·
 - δ) να διασφαλίζει ότι τα τιμολόγια πρόσβασης στο δίκτυο, τα οποία εισπράττουν οι ανεξάρτητοι διαχειριστές συστημάτων, προβλέπουν αμοιβή για τον ιδιοκτήτη ή τους ιδιοκτήτες του δικτύου, η οποία περιλαμβάνει επαρκές τίμημα για τα πάγια στοιχεία του δικτύου και τυχόν νέες επενδύσεις σε αυτό·
 - ε) να διαθέτει εξουσία διενέργειας επιθεωρήσεων στις εγκαταστάσεις του ιδιοκτήτη του συστήματος μεταφοράς και στις εγκαταστάσεις του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος
 - στ) να παρακολουθεί τη χρήση των μισθωμάτων συμφόρησης που εισπράττονται από τον ανεξάρτητο διαχειριστή συστήματος σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1228/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2003 σχετικά με τους όρους πρόσβασης στο δίκτυο για τις διασυνοριακές ανταλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας²⁰.
3. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ανατίθενται στις ρυθμιστικές αρχές οι αρμοδιότητες που τους παρέχουν τη δυνατότητα να εκτελούν ταχέως και αποτελεσματικά τα καθήκοντα που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2. Για τον σκοπό αυτό, η ρυθμιστική αρχή διαθέτει, τουλάχιστον, τις ακόλουθες αρμοδιότητες :
- α) να εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις για τις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας·
 - β) να ερευνά, σε συνεργασία με την εθνική αρχή ανταγωνισμού, τη λειτουργία των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και, εφόσον δεν παραβιάζονται οι κανόνες περί ανταγωνισμού, να αποφασίζει κατάλληλα, απαραίτητα και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας μέτρα για την προώθηση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού και την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς, συμπεριλαμβανομένων «εικονικών εγκαταστάσεων ηλεκτροπαραγωγής·
 - γ) να ζητεί πληροφορίες από τις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας σχετικά με την εκπλήρωση των καθηκόντων τους·
 - δ) να επιβάλλει αποτελεσματικές, κατάλληλες και αποτρεπτικές κυρώσεις σε επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας οι οποίες δεν συμμορφώνονται με τις

²⁰

EE L 176 της 15.07.2003, σ. 1.

υποχρεώσεις τους που απορρέουν από την παρούσα οδηγία ή με τυχόν αποφάσεις της ρυθμιστικής αρχής ή του Οργανισμού.

- ε) να διαθέτει κατάλληλα δικαιώματα διενέργειας ερευνών και συναφείς αρμοδιότητες να εντέλλεται τη διευθέτηση διαφορών δυνάμει των παραγράφων 7 και 8.
 - στ) να εγκρίνει τα μέτρα διασφάλισης που αναφέρονται στο άρθρο 24.
4. Οι ρυθμιστικές αρχές είναι υπεύθυνες για τον καθορισμό ή την έγκριση, πριν από την έναρξη ισχύος τους, των όρων και των προϋποθέσεων για:
- α) τη σύνδεση και την πρόσβαση στα εθνικά δίκτυα, συμπεριλαμβανομένων των τιμολογίων μεταφοράς και διανομής. Τα εν λόγω τιμολόγια καθιστούν δυνατή την πραγματοποίηση των αναγκαίων επενδύσεων στα δίκτυα κατά τρόπο ώστε οι επενδύσεις αυτές να διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα των δικτύων.
 - β) την παροχή των υπηρεσιών εξισορρόπησης.
5. Κατά τον καθορισμό ή την έγκριση των τιμολογίων, οι ρυθμιστικές αρχές εξασφαλίζουν ότι παρέχονται επαρκή κίνητρα στους διαχειριστές δικτύων, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, για να βελτιώνουν τις επιδόσεις, να προωθούν την ενοποίηση της αγοράς και να ενισχύουν τις συναφείς δραστηριότητες έρευνας.
6. Οι ρυθμιστικές αρχές έχουν το δικαίωμα να απαιτούν από τους διαχειριστές δικτύων μεταφοράς και διανομής να τροποποιούν, αν χρειάζεται, τους όρους και τις προϋποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων των τιμολογίων που αναφέρονται στο παρόν άρθρο, προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι είναι αναλογικά και εφαρμόζονται αμερόληπτα.
7. Οποιοδήποτε μέρος έχει να υποβάλει καταγγελία κατά διαχειριστών δικτύου μεταφοράς ή διανομής μπορεί να υποβάλλει την καταγγελία στη ρυθμιστική αρχή, η οποία, ενεργώντας ως αρχή επίλυσης των διαφορών, εκδίδει απόφαση εντός δύο μηνών από τη λήψη της καταγγελίας. Η προθεσμία είναι δυνατόν να παραταθεί κατά δύο μήνες εάν η ρυθμιστική αρχή ζητεί συμπληρωματικές πληροφορίες. Η προθεσμία είναι δυνατόν να παραταθεί περαιτέρω, με τη σύμφωνη γνώμη του καταγγέλλοντος. Η εν λόγω απόφαση έχει δεσμευτική ισχύ, εκτός εάν και έως ότου ακυρωθεί κατόπιν προσφυγής.
8. Οποιοδήποτε θιγόμενο μέρος έχει δικαίωμα προσφυγής σχετικά με απόφαση για μεθόδους που λήφθηκε σύμφωνα με το παρόν άρθρο ή, σε περιπτώσεις που η ρυθμιστική αρχή έχει υποχρέωση διαβούλευσης σχετικά με τις προτεινόμενες μεθόδους, δύναται, το αργότερο εντός δύο μηνών από τη δημοσίευση της απόφασης ή της πρότασης απόφασης, ή και μικρότερου διαστήματος εφόσον αυτό προβλέπεται από τα κράτη μέλη, να υποβάλει προσφυγή για επανεξέταση. Η εν λόγω προσφυγή δεν έχει ανασταλτική ισχύ.
9. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν κατάλληλους και αποτελεσματικούς μηχανισμούς ρύθμισης, ελέγχου και διαφάνειας ώστε να αποφεύγεται κάθε κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης, ιδίως σε βάρος των καταναλωτών, καθώς και κάθε

επιθετική συμπεριφορά. Οι εν λόγω μηχανισμοί λαμβάνουν υπόψη τις διατάξεις της Συνθήκης, και ιδίως το άρθρο 82.

10. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων διοικητικών μέτρων ή μέτρων ποινικής δίωξης, σύμφωνα με τις οικείες νομοθετικές διατάξεις τους, κατά των υπεύθυνων φυσικών ή νομικών προσώπων, στις περιπτώσεις μη τήρησης των κανόνων περί εμπιστευτικότητας τους οποίους επιβάλλει η παρούσα οδηγία.
11. Οι προσφυγές που αναφέρονται στις παραγράφους 7 και 8 δεν θίγουν τα δικαιώματα άσκησης προσφυγής δυνάμει του κοινοτικού και του εθνικού δικαίου.
12. Οι αποφάσεις των ρυθμιστικών αρχών είναι αιτιολογημένες.
13. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι υπάρχουν κατάλληλοι μηχανισμοί σε εθνικό επίπεδο δυνάμει των οποίων μέρος θιγόμενο από την απόφαση της εθνικής ρυθμιστικής αρχής έχει δικαίωμα προσφυγής σε φορέα ανεξάρτητο των εμπλεκόμενων μερών.
14. Η Επιτροπή δύναται να εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή από τις ρυθμιστικές αρχές των αρμοδιοτήτων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο. Το εν λόγω μέτρο, που αποσκοπεί στη τροποποίηση μη ουσιαστικών στοιχείων της παρούσας οδηγίας, εγκρίνεται σύμφωνα με την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο που αναφέρεται στο άρθρο 27β παράγραφος 3.»

Άρθρο 22δ

Καθεστώς ρύθμισης διασυνοριακών θεμάτων

1. Οι ρυθμιστικές αρχές συνεργάζονται στενά και διαβουλεύονται και κοινοποιούν αμοιβαία και στον Οργανισμό οποιεσδήποτε πληροφορίες είναι απαραίτητες για την εκτέλεση των καθηκόντων τους δυνάμει της παρούσας οδηγίας. Για τις ανταλλασσόμενες πληροφορίες, η αποδέκτρια αρχή εξασφαλίζει τον βαθμό εμπιστευτικότητας που απαιτεί η συντάκτρια αρχή.
2. Οι ρυθμιστικές αρχές συνεργάζονται τουλάχιστον σε περιφερειακό επίπεδο για την προώθηση λειτουργικών διευθετήσεων ώστε να εξασφαλίζεται η βέλτιστη διαχείριση του δικτύου, η ανάπτυξη κοινών χρηματιστηρίων ηλεκτρικής ενέργειας και η διασυνοριακή κατανομή δυναμικότητας, καθώς και για την εξασφάλιση ελάχιστου επιπέδου δυνατότητας διασύνδεσης εντός της περιφέρειας, ώστε να καθίσταται εφικτή η ανάπτυξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού.
3. Ο Οργανισμός αποφασίζει σχετικά με το καθεστώς ρύθμισης για υποδομές που συνδέουν δύο τουλάχιστον κράτη μέλη:
 - α) κατόπιν κοινής αιτήσεως των αρμόδιων εθνικών ρυθμιστικών αρχών, ή,
 - β) εφόσον δεν κατέστη δυνατόν να επιτευχθεί συμφωνία των αρμόδιων εθνικών ρυθμιστικών αρχών σχετικά με το ενδεδειγμένο καθεστώς

ρύθμισης εντός έξι μηνών από την ημερομηνία που η υπόθεση τέθηκε υπόψη της τελευταίας εκ των δύο ρυθμιστικών αρχών.

4. Η Επιτροπή δύναται να εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έκταση των καθηκόντων των ρυθμιστικών αρχών να συνεργάζονται μεταξύ τους και με τον Οργανισμό, καθώς και σχετικά με τις περιστάσεις υπό τις οποίες ο Οργανισμός καθίσταται αρμόδιος για το καθεστώς ρύθμισης των υποδομών που συνδέουν δύο τουλάχιστον κράτη μέλη. Το εν λόγω μέτρο, που αποσκοπεί στη τροποποίηση μη ουσιαστικών στοιχείων της παρούσας οδηγίας, εγκρίνεται σύμφωνα με την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο που αναφέρεται στο άρθρο 27β παράγραφος 3.

Άρθρο 22ε

Συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες γραμμές

1. Κάθε ρυθμιστική αρχή και η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να ζητήσει τη γνώμη του Οργανισμού σχετικά με τη συμμόρφωση απόφασης που λήφθηκε από ρυθμιστική αρχή με τις κατευθυντήριες γραμμές που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία ή στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1228/2003.

2. Ο Οργανισμός υποβάλλει τη γνώμη του εντός τεσσάρων μηνών στη ρυθμιστική αρχή ή στην Επιτροπή, αναλόγως του ποιος αιτήθηκε τη γνωμοδότηση, και στη ρυθμιστική αρχή που έχει λάβει την επίμαχη απόφαση.

3. Εάν η ρυθμιστική αρχή που έχει λάβει την απόφαση δεν συμμορφωθεί με τη γνώμη του Οργανισμού εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία λήψης, ο Οργανισμός ενημερώνει την Επιτροπή.

4. Κάθε ρυθμιστική αρχή δύναται να πληροφορήσει την Επιτροπή ότι θεωρεί απόφαση που ελήφθη από ρυθμιστική αρχή δεν συμμορφώνεται με τις κατευθυντήριες γραμμές που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1228/2003, εντός δύο μηνών από την ημερομηνία της εν λόγω απόφασης..

5. Εάν η Επιτροπή διαπιστώσει, εντός δύο μηνών από την ενημέρωσή της από τον Οργανισμό σύμφωνα με την παράγραφο 3 ή από ρυθμιστική αρχή σύμφωνα με την παράγραφο 4, ή με δική της πρωτοβουλία εντός τριών μηνών από την ημερομηνία της απόφασης, ότι η απόφαση μιας ρυθμιστικής αρχής εγείρει σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες γραμμές που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1228/2003, η Επιτροπή δύναται να αποφασίσει να κινηθεί τις διαδικασίες. Στην περίπτωση αυτή, καλεί τη ρυθμιστική αρχή και τους διαδίκους στη διαδικασία ενώπιον της ρυθμιστικής αρχής να υποβάλουν παρατηρήσεις.

6. Εάν η Επιτροπή αποφασίσει να κινηθεί τις διαδικασίες, εκδίδει, το αργότερο εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία της εν λόγω απόφασης, τελική απόφαση:

α) να μην εγείρει αντιρρήσεις κατά της απόφασης της ρυθμιστικής αρχής·

ή

β) με την οποία ζητεί από την εμπλεκόμενη ρυθμιστική αρχή να τροποποιήσει ή να ανακαλέσει την απόφασή της, εφόσον θεωρεί ότι δεν τηρήθηκαν οι κατευθυντήριες γραμμές.

7. Εάν η Επιτροπή δεν έχει λάβει απόφαση να κινήσει τις διαδικασίες ή δεν εκδώσει τελική απόφαση εντός των προθεσμιών που ορίζονται, αντιστοίχως, στις παραγράφους 5 και 6, θεωρείται ότι δεν έχει εγείρει αντιρρήσεις κατά της απόφασης της ρυθμιστικής αρχής.

8. Η ρυθμιστική αρχή συμμορφώνεται εντός δύο μηνών με την απόφαση της Επιτροπής να τροποποιήσει ή να ανακαλέσει την απόφασή της και ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή.

9. Η Επιτροπή εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζουν τις λεπτομέρειες της ακολουθητέας διαδικασίας για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Το μέτρο αυτό, που αποσκοπεί στην τροποποίηση μη ουσιωδών στοιχείων της παρούσας οδηγίας με συμπλήρωσή της, εγκρίνεται σύμφωνα με την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο που αναφέρεται στο άρθρο 27β παράγραφος 3.

Άρθρο 22στ Τήρηση αρχείων

1. Τα κράτη μέλη απαιτούν από τις επιχειρήσεις προμήθειας να τηρούν στη διάθεση των εθνικών ρυθμιστικών αρχών, της εθνικής αρχής ανταγωνισμού και της Επιτροπής, επί τουλάχιστον πέντε έτη, τα δεδομένα που αφορούν όλες τις αγοραπωλησίες συμβάσεων προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας και παραγώγων της με πελάτες χονδρικής και διαχειριστές συστήματος μεταφοράς.

2. Τα δεδομένα περιλαμβάνουν λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τα χαρακτηριστικά των σχετικών συναλλαγών, όπως λόγου χάρι οι κανόνες για τη διάρκεια, την παράδοση και την εκκαθάριση, η ποσότητα, η ημερομηνία και η ώρα εκτέλεσης και οι τιμές συναλλαγής και ο τρόπος ταυτοποίησης του εκάστοτε πελάτη χονδρικής, καθώς λεπτομερή στοιχεία όλων των εκκρεμών συμβάσεων προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας και παραγώγων της.

3. Η ρυθμιστική αρχή δύναται να αποφασίσει να θέσει στη διάθεση των συμμετεχόντων στην αγορά τις εν λόγω πληροφορίες, υπό τον όρο ότι δεν κοινοποιεί εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες που αφορούν συγκεκριμένους συντελεστές της αγοράς ή συγκεκριμένες συναλλαγές. Η παρούσα παράγραφος δεν εφαρμόζεται για πληροφορίες σχετικά με χρηματοπιστωτικά μέσα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/39/EK.

4. Για να εξασφαλιστεί η ενιαία εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η Επιτροπή δύναται να εκδίδει κατευθυντήριες γραμμές όπου να ορίζονται οι μέθοδοι και οι μηχανισμοί για την τήρηση αρχείων καθώς και ο μορφότυπος και το περιεχόμενο τήρησης των δεδομένων. Τα εν λόγω μέτρα, που αποσκοπούν στη τροποποίηση μη ουσιαστικών στοιχείων της παρούσας οδηγίας, εγκρίνονται σύμφωνα με την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο που αναφέρεται στο άρθρο 27β παράγραφος 3.

5. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται στις συναλλαγές παραγώγων ηλεκτρικής ενέργειας των επιχειρήσεων προμήθειας με πελάτες χονδρικής και διαχειριστές συστημάτων

μεταφοράς, μόνον μετά την έκδοση από την Επιτροπή των κατευθυντηρίων γραμμών που προβλέπονται στη παράγραφο 4.

6. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν δημιουργούν πρόσθετες υποχρεώσεις προς τις αρχές που αναφέρονται στην παράγραφο 1 για τις οντότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/39/EK.

7. Σε περίπτωση που οι αναφερόμενες στην παράγραφο 1 αρχές χρειάζεται να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα που τηρούν οντότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/39/EK, οι αρχές που είναι αρμόδιες σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία παρέχουν στις αναφερόμενες στην παράγραφο 1 αρχές τα δεδομένα που ζητούν.

(13) Το άρθρο 23 διαγράφεται.

(14) Προστίθεται το ακόλουθο νέο άρθρο 27β:

« Άρθρο 27β

Επιτροπή

1. Η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή.

2. Οσάκις γίνεται αναφορά στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζονται τα άρθρα 3 και 7 της απόφασης 1999/468/EK, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του άρθρου 8 αυτής.

3. Οσάκις γίνεται αναφορά στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζονται το άρθρο 5α παράγραφοι 1 έως 4 και το άρθρο 7 της απόφασης 1999/468/EK, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του άρθρου 8 αυτής.»

(15) Στο Παράρτημα Α προστίθενται οι ακόλουθες παράγραφοι:

«(η) έχουν στη διάθεσή τους τα δεδομένα κατανάλωσης τους, και τους παρέχεται η δυνατότητα, με ρητή συναίνεση και ατελώς, να επιτρέπουν σε οποιαδήποτε επιχείρηση κατέχει άδεια προμήθειας την πρόσβαση στα δεδομένα μετρητών που τους αφορούν. Το μέρος που είναι αρμόδιο για τη διαχείριση δεδομένων οφείλει να χορηγεί τα εν λόγω δεδομένα στην επιχείρηση. Τα κράτη μέλη καθορίζουν τον μορφότυπο των δεδομένων και τη διαδικασία για την πρόσβαση των προμηθευτών και των καταναλωτών στα δεδομένα. Δεν επιτρέπεται πρόσθετη χρέωση του καταναλωτή για την εν λόγω υπηρεσία.

(θ) ενημερώνεται καταλλήλως κάθε μήνα σχετικά με την πραγματική κατανάλωση και το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας. Δεν επιτρέπεται πρόσθετη χρέωση του καταναλωτή για την εν λόγω υπηρεσία.

(ι) δύναται να αλλάξει προμηθευτή οποιαδήποτε χρονική στιγμή του έτους, ο δε λογαριασμός του πελάτη στον προγενέστερο προμηθευτή εξοφλείται το αργότερο εντός ενός μηνός μετά την τελευταία προμήθεια εκ μέρους του προγενέστερου προμηθευτή.»

Άρθρο 2

Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο

1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία το αργότερο [18 μήνες μετά την έναρξη ισχύος]. Ανακοινώνουν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων, καθώς και πίνακα αντιστοιχίας μεταξύ των εν λόγω διατάξεων και των διατάξεων της παρούσας οδηγίας.

Εφαρμόζουν τις διατάξεις αυτές [18 μήνες μετά την έναρξη ισχύος].

Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις, οι τελευταίες αυτές περιέχουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος αυτής της αναφοράς καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιωδών διατάξεων εσωτερικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 3

Εναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 4

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες,

*Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ο Πρόεδρος*

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*